

ŽELEZAR

MESEČNIK DELOVNEGA KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE

**Rod „Jeklarjev“
tabori**

Foto: Franc Torkar

Kaj boste brali v tej številki:

VIII. zasedanje DS mora biti važna prelomnica bodočega dela in uspehov naše Železarnе	1	Dogodki zadnjih tednov	
Z. U.: Povečajmo delovno varnost in skrb za de- lovnega človeka	11	Iz proslave 22. julija Dneva vstaje	22
Ing. El. P.: Moderne toplo in hladno valjarna	12	Rcd »Jeklarjev« na taborjenju	23
Prof. Franjo Baš: Vzgojne naloge muzejev do proizvodnje (Konec)	14	Uspehi RK na Dobravi	23
Poročilo o važnih zakonih in uredbah	16	Fizikultura in šport	
Novе delovne knjižice	17	Izredna delavnost in uspehi jesenjskih šahistov	24
Sindikarno gibanje v svetu		Kultura in prosveta	
Sind. gibanje Zapadne Nemčije po II. svetovni vojni	20	Zlet »Svobode« v Trbovljah — velika manife- stacija delavske kulture	21
		Vprašaj — dobiš odgovor — Križanka — Film — kino — Objave — Oglasi	

PO SVETU

Vele mesto New York se priprav-
lja, da prihodnje leto svečano pro-
slavi 300-letnico ustanovitve me-
sta. New York, ki se je v začetku
imenoval Novi Amsterdam, je osno-
vala grupa holandskih izseljencev
2. februarja 1653. leta. Predvideno
je, da se bodo proslave pričele 2.
februarja prihodnje leto in trajale
najmanj šest mesecev.

Slavni violinist in kompozitor
Fritz Kreisler, ki je star 77 let in
je emigriral ob zasedbi Avstrije po
Hitlerjevi Nemčiji v Ameriko, je
poklonil svojo znamenito Gvarneri-
jevo violino, ki je bila izdelana leta
1733 v Kremoni v Italiji, biblioteki
ameriškega kongresa.

O Kreislerju je znana anekdota,
ko je po prvi svetovni vojni kon-
centriral v Londonu. Nek jutranji
londonski časopis je prinesel s tem

v zvezi sledeče poročilo: »Ljubite-
lji glasbe ne bomo šli na koncert
slaviti moža, ki je nosil avstro-
ogrsko vojaško uniformo, temveč
samo poslušat slovito in dragoceno
Gvarnerijevo violino.«

Po prvem delu koncerta, ko je
občinstvo navdušeno ploskalo, je
Kreisler violino na kolenih prelo-
mil na dvoje. Občinstvu je zastal
dih.

»Violino sem zjutraj kupil v kra-
mariji za dva funta«, je izjavil
Kreisler. »Drugi del koncerta bom
igral na Gvarnerijevo violino!«

*

BRALCI „ŽELEZARJA“ POZOR!

Uredništvo »Železarja« se obrača na vas z opo-
zorilom in prošnjo, da z razumevanjem pomagata
rešiti sledeče: v naši Železarni so v številnih prime-
rih zaposleni po dva, trije pa tudi več članov ene
in iste družine. Vsi ti imajo pravico do »Železarja«,
tako, da zdaj ta družina razpolaga kar z večimi
izvodi »Železarja«. Ker toliko »Železarjev« za eno
družino nima nikakega smisla, razen, če jih res vsi
vestno hranijo za vezavo, po drugi strani pa je
vedno več bralcev, ki niso zaposleni v Železarni, pa
bi radi dobivali »Železarja«, prosimo vse prizadete,
da se v družini sporazumejo, kdo bo »Železarja«
dobival, ostali pa naj to javijo svojemu sindikalnemu
poverjeniku, da jih bo črtal iz seznama. Poverjeniki
pa so dolžni, da takoj javijo uredništvu vse take
primere. Prepričani smo, da bodo naši bralci razu-
meli ta poziv in se po njem tudi ravnali.

meli ta poziv in se po njem tudi ravnali.

Uredništvo »Železarja«

OPOZORILO

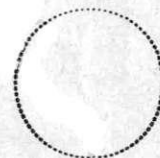
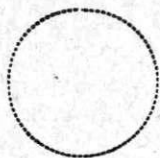
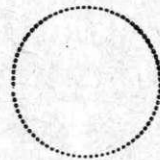
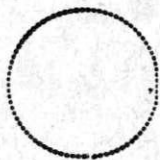
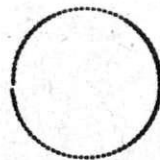
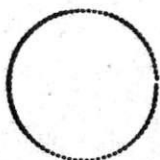
Vsem, ki dopisujete v »Železarja« ali stavljate vpra-
šanja za rubriko »Vprašaj — dobiš odgovor« in se pri
tem poslužujete nabiralnikov nameščenih po tovarni,
opozarjamo, da se istih ne poslužujete več! Nabiralniki
sa namreč tako zarjavili, da se ne dajo bodisi odpreti
ali zapreti in so do nadaljnjega, dokler se ne popravijo
in prepleskajo — neuporabni. Zato vse dopise za »Žele-
zarja« dostavljajte osebno ali po pošti na naslov Ured-
ništvo »Železarja« Sindikalni dom, soba št. 4 ali pa jih
opremljene z istim naslovom pustite pri vseh vratarjih.

Dopisujte v »Železarja« in poslužujte se rubrike
»Vprašaj — dobiš odgovor«!

POPRAVEK

V 7. števil. »Železarja« smo v članku o zasedanju
Delavskega sveta na strani 5. objavili imena treh
simulantov. Pomotoma smo med njimi objavili ime
Noč Tomaž, ki je nastal iz imena Nadž Tomo, ne
da bi vedeli, da je v našem kolektivu tudi tovariš,
ki se piše Noč Tomaž. S tem popravljamo, da ne
gre v članku za Noča Tomaža s Koroške Bele, tem-
več za Nadž Toma iz Novega Sada.

Izberi in odloči!

„Železarna“ Jesenice je razpisala nagradni natečaj za izdelavo tovarniškega zaščitnega znaka. Natečaja so se udeležili avtorji iz vseh republik in je v celoti prispelo preko 240 osnutkov. Od teh je komisija izbrala zgornjih 6 najboljših osnutkov in jih s tem daje v izbiro in oceno vsem članom našega delovnega kolektiva.

Izberi in odloči tudi Ti!

K znaku, ki se Ti zdi najboljši in najprimernejši vpiši v krog ob njem številko 1, ostalim osnutkom pa s številkami od 2 do 6 izberi in določi drugo do šesto mesto.

Tako izpolnjen list zanesljivo oddaj svojemu obratovodstvu

najkasneje do 6. avgusta 1952!

S tem boš tudi Ti pomagal izbrati našemu delovnemu kolektivu zaščitni znak

VIII. zasedanje Delavskega sveta mora biti važna prelomnica bodočega dela in uspehov naše Železarne

Predsednik DS tov. Jasnič Dante je otvoril zasedanje in dal besedo predsedniku UO tov. Dolinarju, ki je prešel k prvi točki dnevnega reda.

PROBLEMATIKA

k II. Tarifnemu pravilniku kolektiva Železarne Jesenice

Po navodilih upravnega odbora Železarne je komisija v sestavi tov. Arh Franca kot predsednika komisije, Plasin Franca, Noč Albina, Žen Tina, Bernard Nikota kot člana komisije in Rozman Jožeta kot tehničnega člana komisije, izvršila revizijo teksta začasnega tarifnega pravilnika, kakor tudi samih tarifnih postavk.

Vse delo je bilo opravljeno v soglasju s posameznimi obratovodstvi, predstavniki sindikata in Delavskega sveta Železarne Jesenice.

Za vsak obrat posebej se je vodil zapisnik z znamenje sodelujočih in kratkim opisom poteka razprave.

Na podlagi zbranega gradiva daje komisija Upr. odboru kratek pregled sprememb, izvršenih po posameznih obratih, odnosno oddelkih.

Obrat Plavž je v čl. 10 Pravilnika predlagal spremembo teksta in sicer, da se predpisovanje polaganja izpita za doseg kvalifikacije v tej obliki črta iz razloga, ker ima obrat več delavcev, ki so strokovno sposobni obvladati delovno mesto, ne da bi položili za to predpisani izpit.

Ker je Upravni odbor na svoji zadnji seji odločil, da morajo delavci za doseg višje kvalifikacije polagati izpite, komisija teksta čl. 10 Pravilnika ni izpremenila.

Za akordni cenik je obrat dal predlog, da bodo pri udeležbi na ustvarjeni proizvodnji družbenega plana preko 100 participirali tudi vsi uslužbenci obrata. To je edini slučaj v Železarni. Na drugi strani pa je obrat dal predlog, da se apneničarji plačajo v režiji.

Na podlagi sklepa zadnje seje Upravnega odbora, se je iz normativa črtalo 4 uslužbenska mesta in 1 delovodja (2 asistenta za visoke peči, asistenta za aglomeracijo, obratnega tehnika in delovodja priprave rude in plinske skupine).

Obrat Martinarna. Zastopniki obrata so ugotavljali, da normativ delavcev ne zadostuje za potrebe obrata, kakor tudi, da je kolektiv oškodovan na službah za ca 5%. Zahtevi obrata, da se normativ poveča za 24 delavcev, je komisija ugodila, toda brez plačilnega fonda t. j. samo na račun prevelike odsotnosti (bolezni in dopustov).

Po sklepu zadnje seje Upravnega odbora Železarne Jesenice pa se je to ukinilo in priznalo samo normativ delavcev in uslužbencev, predviden v tarifnem pravilniku.

Obrat Elektro peč. Izvršeni so bili samo neznatni popravki tarifnih postavk v obdelovalnici blokov.

Ker ni rednega obratovanja peči v obratu, dela težave normativ. To vprašanje naj bi se rešilo v okviru grupe, t. j. martinarne in elektro peči.

Opekarna. Enako kakor za martinarno je tudi v tem obratu problem velikega izpada delavk zaradi bolezni. Obrat je tudi tu zahteval povečanje normativa in sicer za 11 delavcev.

Ker je bilo na zadnji seji Upravnega odbora ugotovljeno, da se povečanje normativa brez plačilnega fonda ne more dovoliti (iz razloga, ker se mora za eno delovno mesto dvakrat plačati prispevek za socialno zavarovanje) je bil dodatek 11 delavcev črtan iz normativa.

Obrat je dalje predlagal povečanje tarifnih postavk od 0,50 do 1.— din na uro, kar je komisija tudi osvojila.

Valjarne Javornik. Valjarne so predlagale popravilo tarifnih postavk za nekatera kritična delovna mesta, kar je komisija osvojila.

V žični valjarni so z ozirom na tehnično izpopolnitev obrata znižali normativ za 4 delavce in popravili nekatere kritične tarifne postavke.

Jeklovlek je prvotno predlagal popravko samo za 1 delovno mesto, kar je komisija osvojila. 12. avgusta pa je dal naknadno nov predlog, ki ga pa komisija ni mogla več upoštevati, s čemer se je strinjal tudi Upravni odbor.

V valjarni 2400 je bil na predlog obrata črtan strojni delovodja, delovodja adjustaže in 1 kartoner, ter popravljena samo 1 tarifna postavka.

Predelovalni obrati so ostro postavljali vprašanje velikih razlik, ki so nastale v tarifnih postavkah med proizvodnimi (vročimi) in hladnimi obrati. Dosežen je bil sporazum in je obratovodstvo hladno valjarne in žičarne dalo predlog za povečanje tarifnih postavk, kar je komisija tudi osvojila. V ostalih obratih (žebeljarna, cevarna in varilna žica) so bili popravki minimalni. Popravilo se je tarifne postavke samo prevažalcem žice in nakladalcem žičnikov v žebeljarni.

Energijski oddelek. V pogledu tarifnih postavk so bile izvršene manjše spremembe, kar je komisija osvojila. Obrat je kritiziral obrat plavž, češ, da priznava strojnikom, ki so v staležu energijskega oddelka, v službi pa na plavžu, razne dodatke, kar

povzročala nejevoljo in protest pri ostalih strojniki energ. oddelka.

Grupa glavnega mehanika. Normativ te grupe je v celoti spremenjen. Stalež uslužbencev OZOD-a je razbit in so delovna mesta prenešena na posamezne obrate.

Tudi v teh obratih so zastopniki sindikata ugotavljali, da so velike razlike med tarifnimi postavkami proizvodnih obratov in vzdrževalnih obratov krivične. Na podlagi večkratnih razgovorov s člani komisije in zastopniki obratov je prišlo do formulacije predloga, po katerem so se posamezne tarifne postavke zvišale in se tako vsaj delno doseglo potrebno stimulacijo s proizvodnimi obrati. S predlogom so bile delno povečane tudi tarifne postavke za uslužbenca, nekaj delovnih mest (obratni tehnik v meh. delavnici, asistent in obratni tehnik v livarni) pa črtanih iz normativa.

Poleg mehanične delavnice je nastopilo zvišanje tarifnih postavk tudi v konstrukcijski delavnici. Za obrat livarno je komisija osvojila predlog, da se v novem tarifnem pravilniku osvoji zvišana tarifna postavka. Livarna postavlja kot problem skrajšanje delovnega časa za čistilce, kar utemeljuje s tem, da je to delo zelo težko in zdravju škodljivo. V enakem razmerju z meh. delavnico Jesenice je bila izvršena korektura tarifnih postavk za mehanično delavnico na Javorniku. V elektro delavnici ni bilo bistvenih sprememb.

Gradbeni oddelek je predlagal korekturo za nekatere tarifne postavke, kar je komisija osvojila. Poleg tega je predlagal razne dodatke za otežkočena dela, kar pa komisija ni vzela v obzir in smatra, da je to gradivo za novi pravilnik za l. 1953, kajti v tem pravilniku so bile izvršene samo korekture najbolj kritičnih tarifnih postavk, dočim se bo vse ostalo kar so predlagali obrati razpravljalo s pravilnikom za leto 1953.

Gradbeni oddelek je dalje po sklepu seje Upravnega odbora črtal iz normativa 30 delavcev kapitalne izgradnje, za katere se bo našlo plačilna sredstva preko kapitalne, ker so ta dela samo začasna in ni pravilno, da obremenjujejo redni plačilni fond.

Oddelek tehnične kontrole je v okviru svojega normativa, ki ga je znižal za 10 delavcev in uslužbencev, povečal tarifne postavke z motivacijo, da je povišanje utemeljeno s tem, ker v dosedanjih tarifnih postavkah ni bilo dodatkov za zdravju škodljivo delo.

Prometni oddelek je enako kakor OTK v okviru znižanja svojega normativa (25) zvišal tarifne postavke. Komisija je predlog dvakrat zavrnila s tem, da ga je treba vskladiti z drugimi obrati.

Transportni oddelek je predlagal samo popravke za nekatere delovna mesta. Po sklepu seje Upravnega odbora je bilo črtanih iz normativa 25 delavcev, ki delajo kot dnmari na prevozu šamotne opeke za kapitalno izgradnjo (kavperje na plavžu).

Pri upravnih pisarnah ni bilo posebnih sprememb. Nekaj popravkov je bilo izvršenih pri vratarjih, dalje odpremi Jesenice, katere delovodje — odpreminiki so bili s tarifnimi postavkami izravnani s skladiščem Javornik.

Na splošno pa so obrati postavljali:

1. da je treba urediti vprašanje plač asistentom, ki so z ozirom na njihovo delo in odgovornost pre nizke. Zastopniki sindikata in obratovodstev so bili soglasni v tem, da so naši asistenti izšli iz najboljših delovodij in da ni prav, da se jih sedaj plača manj kot delovodje.

2. vsi obrati so naglašali potrebo po ponovni ureditvi dodatka normativa kot nadomestilo za dopuste in bolovanja. Najbolj kritično so to postavljali martinarna, opekarna in elektro oddelek Jesenice. Istočasno je bilo tudi naglašeno, naj bi šla bolovanja do 7 dni in dopusti v breme celote, ne pa posameznih obratov.

Komisija je ta predlog zavrnila z motivacijo, da bi v tem slučaju obrati ne bili zainteresirani na čim večjem % znižanja bolnikov, posebno simulantov.

3. Vprašanje dodatka za nočno delo se je pojavilo v obratu livarne, kjer delavci postavljajo zahtevo, da se za nočno delo prizna 12,5% dodatek na urno postavko.

Dodatek za nočno delo se v tem primeru ne more upoštevati, ker je bila na ta način organizacija dela v livarni urejena samo začasno.

4. Vprašanje skrajšanja delovnega časa za čistilce v livarni z ozirom na izredno težko in zdravju škodljivo delo.

Vprašanje skrajšanja delovnega časa se bo reševalo v okviru celotne železarne.

5. Predlog za zvišanje tarifnih postavk tehničnim risarjem tehničnega biroja Kapitalne izgradnje ni bilo mogoče rešiti v okviru Tarifnega pravilnika iz razloga, ker je bil pravilnik že v tisku. Zato se bo to vprašanje po sklepu Upravnega odbora rešilo v okviru Tarifnega pravilnika z odločbo.

6. Glede teksta pravilnika ni bilo posebnih predlogov, razen k čl. 10 radi polaganja izpitov (plavž), kar pa ni bilo osvojeno, enako k čl. 13 radi dopustov in bolovanj do 7 dni, da bi šlo v breme celote.

K členu 13 je normni oddelek predlagal spremembo teksta, ki je bila umestna zato, ker je pravilniku priložen akordni cenik in bodo pritožbe v obratih glede delitve zaslužka manjkajočih delavcev v bodoče odpadle.

K čl. 24 pa je radi jasnosti dodati, da redni letni dopust traja najmanj 14 in največ 30 koledarskih dni (to je, da se plačuje samo za izgubljene delovne dneve, kakor tudi, da se državni prazniki in narodni prazniki ne štejejo v redni letni dopust in je v takih primerih dopust podaljšati za dneve trajanja praznikov).

Poleg tega je dodan tekst, s katerim se ureja vprašanje službenih potovanj delavcev in uslužbencev.

Komisija je na podlagi zbranega gradiva in v sporazumu s predstavniki obratovodstva, sindikalne organizacije in člani delavskega sveta sestavila osnutek novega tarifnega pravilnika.

Radi večje in boljše preglednosti je rekapitulacija staleža in plačilnega fonda razdeljena v dve tabele in sicer, prva daje podatke o staležu — kvalifikacijah in plačilnem fondu posebej za delavce in uslužbenca.

Druga tabela pa daje povprečne urne zasluške delavcev po kvalifikacijah in obratih, kakor tudi skupno povprečje obrata za delavce in uslužbence.

V primerjavi med I. in II. tarifnim pravilnikom so podatki oziroma razlike naslednje:

1. plačilni fond	I. tar. pravil.	II. tar. prav.	razlika
Mes. plačilni fond	57,464.300	57,656.496	+212.193
Dnevnice	166.666	166.666	
Terenski dodatki	125.500	125.500	
Neizkoriščeni dopusti	12.500	12.500	
Kadri	713.652	521.754	—191.898
Skupaj	58,482.618	58,482.916	

2. a) Stalež delavcev	štev.	%	štev.	%
VK	464	8	444	7.9
K	3047	53.2	3062	53.6
PK	1665	29	1667	29.2
NK	561	9.8	535	9.3
Skupaj	5737	100	5708	100

b) uslužbencev

VS	67	10.4	63	10.2
SS	176	27.3	172	27.3
NS	359	55.5	349	55.6
Pom	44	6.8	44	7
Skupaj	646	100	628	100

Pri delavcih dejanskega znižanja ni, ker gre to znižanje na račun kapitalne izgradnje odnosno gradbenega oddelka, ki je bil izločen iz normativa in plačilnega fonda, tako da dejansko znižanje znaša 17 v uslužbenskem staležu.

3. Povprečni urni zasluški:

I. Tarifni pravilnik skupaj		
delavci in uslužbenci	42.61	8.863.— din
II. Tarifni pravilnik delavci	43.59	9.067.— din
uslužbenci	45.16	9.393.— din
Skupno povprečje del. in usl.	43.75	9.100.— din
Povečanje za	1.14	237.— din

Povečanje tarifnih postavk gre predvsem pri novem predlogu tarifnega pravilnika na račun obratov hladne valjarne, žičarne, mehanične delavnice Jesenice, Javornik in konstrukcijske delavnice, in to povprečno na enega delavca mesečno 277.— din ali povprečno na uro 1.33 din.

Premiki v tarifnih postavkah in spremembe v staležu pa skupaj za vso Železarno dajo povprečno zvišanje tarifnih postavk za 1.14 din na uro.

Po tem se je razvila živahna diskusija, ki je pokazala, da so člani DS še vse premalo povezani s svojimi obrati na eni strani, na drugi strani pa vse premalo zasledujejo in se zanimajo za tekoče probleme tako svojega obrata, celotne Železarnice in tudi vsega našega novega gospodarskega in družbenega življenja. Pri tem predstavlja veliko nevarnost dejstvo, da se člani DS naslanjajo in sklicujejo samo na Partijsko organizacijo, na sindikalne predstavnike in obratovodstva, pri tem pa pozabljajo na vse ostalo delavstvo, ki je prvo poklicano in dolžno odločati o vseh problemih v svojem obratu in celotni Železarni.

V diskusiji se je obravnavalo tudi vprašanje dodatka na vročino od časa do časa, kot n.pr. za adjustažo Javornik I. Jasno je, da tega ni mogoče izvesti, ker bi s tem nastala v Tarifnem pravilniku zmeda, po drugi strani pa so ti dodatki deloma že prišteti k tarifni postavki. Nov tarifni pravilnik za l. 1953 bo moral upoštevati tudi možnost, da se dodatki spet ločijo od tarifne postavke. V nadaljnji diskusiji se je obravnavalo vprašanje asistentov sploh in posebej za obrat visokih peči. Izkazalo se je, da bo treba problem asistentov urediti za celotno železarno in sicer tako, da se bo točno določilo, kje je potreben pomočnik delovodje in kje asistent, po drugi strani pa bodo tarifne postavke asistentom določene po njihovi praksi in sposobnosti. Poučen primer predstavlja tudi Javornik I., ki je v zadnjem mesecu slabše zaslužil, ko je delal po normah, kot bi v režiji in je zahteval, da se mu plača razlika. Toda pri delu po normi je pač treba prevzeti nek gotov tveganje, družbeni plan pa ne dovoljuje, da bi kdo prejemal plačilni fond, če premalo ustvarja. Zanimivo je tudi, da se do danes, ko so na Javorniku I. norme dosegali s tem niso delali skrbi.

Nato je sekretar TK KPS tov. Labura Zvono nakazal nekaj problemov in ugotovil negativno plat drugega tarifnega pravilnika, ki je bil sestavljen na tiho, v razliko s prvim, ki ga je obravnaval res ves kolektiv. Ne zadostuje, da so s pravilnikom soglasni samo po nekaj članov KIP in sindikalnega vodstva v vsakem obratu. Postavil je tudi vprašanje vzdrževalnih obratov, kjer je še največ nestoodstotno zaposlene delovne sile in še številni primeri »murksanja«, kar vse obremenjuje naš plačilni fond in akumulacijo. Tarifne postavke pa bo treba določati ne samo po delovnem mestu, temveč tudi po osebi in njeni storilnosti ter delu. Vse premalo se naslanjamo na delavce, ki čestokrat popolnoma drugače razjasnejo situacijo od obratovodstev in ostalih in verjetno jo tudi res bolj poznajo. Vse prevečkrat obravnavamo samo malenkosti, glavna, bistvena vprašanja pa prezremo. Gre tudi za interes s strani članov samih. V martinarni se je sestanka za Tarifni pravilnik udeležilo samo 22 članov in to tisti z minimalnimi plačili. Sprejeli pa so sklep, da bodo odločali in sprejemali sklepe ne glede na te, ki na sestanke ne pridejo.

V nadaljnji diskusiji se je obravnavala delovna disciplina in s tem v zvezi vprašanje rezervne delovne sile kot n.pr. v martinarni, ki naj bi krila odsotnost in zagotovila nemoteno obratovanje. Seveda se pri tem postavlja vprašanje, če so delavci pripravljeni odstopiti plačilni fond, kajti s povečanjem staleža se cenik norm s tem razdeluje na večje število. Prav kaotično stanje pri izkoriščanju dopustov, velik procent bolovanja in delovne nediscipline povzročajo primanjkljaje delovne sile. Proti vsemu temu bo treba zavzeti stroge mere. Sprejme se sklep, da naj DS pospeši zgraditev ambulante (stara bolnica), ker je tako bo kontrola nad bolniki in bolovanji uspešna.

Spregovoril je tudi član Glavnega odbora sindikatov Slovenije tov. Sturm, ki je dejal, da bi 75% vseh v diskusiji iznešenih problemov lahko reševali obrati sami. Za vsak problem je treba najti tudi pravo mesto reševanja. Glede tarif. pravilnika pa ni važno samo vprašanje, če ga je kolektiv dovolj prediskutiral, temveč, ali so novi gospodarski ukrepi in tarifni sistem dovolj poznani kolektivu. Pribil je, da ne! Kot dokaz je na-

vajal postajanje 5 do 10 minut pred dvejo ob izhodu v naši železarni. Kakšno izgubo za naš kolektiv in v celoti za vso našo skupnost to predstavlja lahko pove že preprost račun. Rečitev tega odvisi od vsakega posameznega člana, od vplivanja delavca na sodelavca z zavestjo, da tudi tako pomaga graditi sebi in vsem drugim boljšo bodočnost. Omenil je tudi ogromne socialne dajatve, ki predstavljajo 13% vsega narodnega dohodka in ostro grajal sleherno simulantstvo, ki je ropanje svojega sodelavca.

Pri naslednji točki se je obravnaval novi akordni cenik, ki ga je v glavnih obrisih obrazložil predsednik UO. Okrog novega akordnega cenika se je razvila živahna in zanimiva debata, ki se je močno zaostрила ob vprašanju ali naj se akordni cenik sprejme ali ne, oz. ali naj se da v ponoven pregled kolektivu ali ne. Po daljši debati je bilo sprejetih več sklepov nanašajočih se na akordni cenik, ki je bil nato soglasno sprejet.

Druga točka dnevnega reda je bila

POLLETNO POROČILO O POSLOVANJU,

ki ga je podal tov. direktor Ropret Viktor.

POROČILO PO POSAMEZNIH OBRATIH

V obratu visokih peči je peč I. obratovala 162 dni, peč II. pa 141 dni, ostalih 41 dni od 20. I. do 29. II. pa je bila v rekonstrukciji. S to rekonstrukcijo je proizvodnja narasla od januarja 68,4 t/24 h, v marcu na 138,2 t/24 h, v aprilu na 153 t/24 h, v maju na 165,7 t/24 h in na 172,1 t/24 h v juniju. Pri tem je tudi poraba koksa padla od 1121 na 1049 ali na 93,5% od lanske letne porabe. Po dovršitvi prazilnih peči, kauperjev in novega vetrila je upati na daljno porast produkcije od 360—380 t/24 h. Ozka grla pa še vedno predstavljajo čiščenje plavžnega plina, transport rud in kamnolom.

Martinarna je bila po snežni katastrofi najbolj prizadeta in so peči zaradi čakanja na vložek, pomanjkanje premoga in slepega kurjenja stale skupno 844 h 35 min. ali 211 h 09 min. na vsako peč. Tudi rekonstrukcija plavža II. v februarju je poleg drugega vplivala na proizvodnjo jekla. Samo organizaciji priprave in dovoza je pripisati, da razen v času snežnih ovir nismo čakali na vložek. Ekonomsko nepovoljno se izraža za 1,8% večja poraba grodlja v vložku, porast porabe premoga pa gre na račun slepega kurjenja peči v času zimskih zastojev. Po drugi strani se je z izboljšanjem kvalitete kokila doseglo znižanje za 4,73 kg/t pod normativ. Polletni uspeh martinarne s 101,3% je kar lep uspeh.

V elektrojeklarni je 1,5 tonska elektro peč radi okvar praktično stala, druga 6,5 tonska elektro peč pa je dosegla svoj plan.

V valjarnah proge niso bile polno izkoriščene zaradi pomanjkanja energije, delovne sile in tudi materiala. Snežne ovire so povzročile vrsto zastojev in težav, zato so valjarne večkrat pod normalo obratovala. Zelo bolečo točko pa predstavlja stalno popravilo črna strojne peči valjarne 2400. Kljub vsemu pa so valjarne dosegle rezultat, kot ga še ni bilo po vojni. Seveda je še vprašanje kvalitete, za katero pa še ni zadostnih podatkov. Tudi realizacija naročil po posameznih obratih predstavlja odprto in pereče vprašanje.

V hladni valjarni in žičarni so vzroki v razmeroma nizkem dosegu % izpolnitve plana predvsem v pomanj-

kanju kvalificirane delovne sile, pomanjkanju naročil in kvalitet.

Varilna žica je z 62,3% izpolnila plan zaradi težav v februarju in marcu zaradi pomanjkanja surovin in slabe kvalitete žice. V jeklovleku pa je neizdobre naročil krivo pomanjkanje kvalitetnega polfabrikata.

V šamotarni je treba omeniti izdelavo mase za phanje SM ponovc, ki poveča njihovo vzdržljivost napram zidanim šamotnim za 20:9. Uspela je tudi izdelava silitne opeke iz izključno domačih surovin.

V svojih centralah je železarna proizvedla 95%, DES pa je dal 62,5% planirane elektr. energije, torej skupno 86%. Pomanjkanje domače elektr. energije je pripisati rekonstrukciji plavža II., ko je primanjkovalo plina, vendar pa razen krajših zastojev zaradi tega ni bilo hujših posledic.

Važen problem, h kateremu je treba nemudoma pristopiti z vso ostrastjo pa je visok odstotek (25%) gorljivega pepela, čeprav plinski generatorji na Jesenicah kakor na Javorniku proizvajajo sicer dober plin.

Tudi vzdrževalni obrati so dosegli pomembne uspehe, med katerimi bi omenili rekonstrukcijo plavža II., remont žične valjarne, zgraditev konstrukcije prazilnih peči, montaža Sackovih škarij in postavitev 4. generatorja na Javorniku.

Promet predstavlja zelo kritičen obrat, kajti zaradi pomanjkanja delovne sile, tirnih naprav v katastrofalnem stanju in nič boljšem strojnem parku ne more nositi nobene odgovornosti za primer, če promet odpove.

IZVRŠITEV SKUPNE PROIZVODNJE ZA MESEC JULIJ V %

	na osnovni plan		na operativni plan	
	količina	vrednost	količina	vrednost
Plavž	113.1		98.5	
Martinarna	87.3		117.1	
Elektro peč	91.8		107	
Siva livarna	84.9		134	
Jeklolivarna	74		74	
Težka proga	72.5		79.9	
Lahka proga	94.1		94.1	
Žična valjarna	91.1		91.1	
Valjarna 2400	83.8		83.8	
Valjarna 2200	113.1		117.8	
Valjarna 1300	84.5		84.5	
Pocink. pločevina	83.4	81.2	83.4	81.2
Hladna valjarna	92.2		92.2	
Posvinčevalnica	185		64.8	
Cevarna varil.	60.5		63.8	
Cevarna vlačil.	80		109	
Cevarna pocink.	62.2		78.9	
Žičarna	78.9		78.9	
Pocinkovalnica	130	118	120.2	110
Žebijarna	97.4	96.4	95.6	96
Varilna žica	200		100	
Jeklovlek	106.8		106.8	
Opekarna	96		96	
Acetylen	47.1		47.1	
Katran	139		133	
Elektrocentrala	94.8		94.8	
Apnenca	70.2		70.2	
Kamnolom	103		103	
Skupaj	94	90	94	96

IZVRŠITEV SKUPNE PROIZVODNJE OD JANUARJA DO VKLJUČNO JULIJA 1952

	Na osnovni plan		Na operativni plan	
	količina	vrednost	količina	vrednost
Plavž	111		100.1	
Martinarna	100		103	
Elektro peč	85		88.7	
Siva livarna	73.5		83.7	
Jeklo livarna	86		85.5	
Težka proga	94		93	
Lahka proga	100		97	
Žična valjarna	93		96.6	
Valjarna 2400	82.9		87.2	
Valjarna 2200	101.1		104.9	
Valjarna 1300	97.1		97.1	
Pocink. pločevina	102.2	100.5	98.6	97.6
Hladna valjarna	91.6		91.1	
Posvinčevalnica	80	84.1	74.2	75.7
Cevarna varil.	102		101.1	
Cevarna vlačil.	149.1		146.2	
Cevarna pocink.	97.4		101	
Žičarna	89.6		89.1	
Pocinkovalnica	95	92.7	101	100
Žebljarna	97.8	97.1	96	96
Varilna žica	67.7		63.3	
Jeklovlek	106.9		106	
Opekarna	102		101.9	
Skupaj A	98.5	96.6	98	96.6
Kisik	108		108	
Acetylen	82		89	
Katran	147.2		144	
Elektrocentrale	94.8		100.8	
Apnenca	86.1		86.1	
Kamnoolom	90.3		90.3	
Skupaj B	92.3	96.9	94.2	100.5
Skupaj A + B	97.4	96.5	96.5	96.5

IZVRŠITEV ZA VSO ŽELEZARNO V MESECU JULIJU

	Osnovni plan	Operativni plan
Po količini	88.8	94.7
Po vrednosti	89	95.1
Po asortimanu	87.2	87.2

IZVRŠITEV ZA VSO ŽELEZARNO OD JANUARJA DO VKLJ. JULIJ 1952

	Osnovni plan	Operativni plan
Po količini	96	96
Po vrednosti	96.6	96.6
Po asortimanu	95	95

Nato je tov. direktor podal tudi izčrpno poročilo o zalogah naših proizvodov, surovin in materiala, ki zelo vsestransko bremene naše podjetje, nakar je sledila

PROBLEMATIKA NEIZGOTOVLJENIH KOLIČIN MATERIALA V PROFILNIH IN PLOČEVINSKIH VALJARNAH

V prvem polletju so bile profilne valjarne skupaj za I. in II. kvartal v celoti obremenjene po količini za dobrih 12,250.000 kg materiala. Od tega so realizirale nekaj čez 11,500.00 kg ali 94%, tako da znaša

razlika za I. polletje do 31. 7. 1952 749.523 kg ali 6% nerealiziranega materiala.

Za mesec julij izkazuje prodajni oddelek v profilnih valjarnah od 1,850.000 kg obremenitve samo 60% realiziranega materiala, in 742.000 kg nerealiziranega materiala, kar predstavlja ostalih 40%.

Prav tako izkazuje podatki prodajnega oddelka, da so pločevinske valjarne v I. in II. kvartalu bile skupno za vse vrste pločevine obremenjene za 23.887 ton materiala, od katerega so realizirale le 83%, tako da predstavlja ostanek 17% 3.277 ton.

V mesecu juliju pa so pločevinske valjarne realizirale komaj 50% materiala od skupne povprečne obremenitve 5000 ton.

Dejstvo je, da je 100% realizacija v metalurškem podjetju, kjer igrajo bistveno vlogo faktorji, kakor kvaliteten vloženi material, goriva, starost odnosno obrabljenost postrojenja, sestav peči odnosno njihovih oblog itd., redkost. Upoštevajoč to dejstvo bi smatrali, da je realizacija v profilnih valjarnah 94% za I. polletje in na pločevinskih valjarnah 83 odstotkov razmeroma dobra.

Pravo nasprotje k prikazanim procentom realizacije so pa številne reklamacije v prodajnem oddelku, ki pričajo, da je treba gledati vsako naročilo kot samostojno celoto in važen vezalni člen našega podjetja s kupcem.

Važno je namreč, koliko smo dobavili na posamezne pogodbe. Če primerjamo število zaključenih pogodb s številom realiziranih v prvem polletju, vidimo naslednjo sliko:

a) v profilnih valjarnah je bilo v I. in II. kvartalu sklenjenih 610 pogodb. Koncem kvartala je bilo dobavljenih v celoti samo 253 pogodb. Število neizdobavljenih pogodb 357, primerjano s količinsko neizdobavo 6%, nam šele da pravo sliko naših odnosov s kupci. Če prelistamo posamezne pogodbe, ki ležijo v prodajnem oddelku kot neizdobavljene, vidimo, da je v veliki večini od njih dobajena pretežna količina naročenega materiala. Do kompletne realizacije manjkajo neznatne količine, navadno eden ali dva komada profilov. Če si ogledamo k tem pogodbam priloženo korespondenco, vidimo, da se kupci z nezadovoljstvom ne morejo načuditi, kako da tako podjetje, kot je Železarna Jesenice, potem, ko je dobavilo veliko večino od njih naročenega materiala, ne more poslati še zaostalih nekaj komadov. Iz teh reklamacij razvidimo, da so pri kupcih zaradi teh, takozvanih »repov« proizvodnje, v zastoju dela na velikih objektih, ladjah, konstrukcijah, hidrocentralah itd., ki jim običajno do dovršitve manjka samo še gori omenjeni manjkajoči komad pločevine ali profila.

b) Prav taka slika se nam nudi na pločevinskih valjarnah. Od skupno v I. in II. kvartalu zaključenih pogodb 387 je kompletno izdobavljenih do konca kvartala samo 262 pogodb. Neizdobavljene pogodbe (125) se po veliki večini nanašajo na proizvodne »repe«, neznatne zaostanke, zaradi katerih stojijo važni objekti, kakor je razvidno iz reklamacij podjetij »Franc Leskošek«, »III. Maj« Rijeka, »Uljanik« Pula, »Vicko Krstulović« itd.

Če bi si po posameznih podjetjih, ki imajo pri nas neizdobavljene pogodbe ogledali situacijo, bi

videli pri vseh slično sliko, kot pri naslednjih primerih:

1. v profilnih valjarnah izkazuje podjetje »Franc Leskošek« Maribor na 7 pogodbah 332.390 kg naročenih profilov od katerih je do konca polletja bilo dobavljenih 316.535 kg. Zaostanek 15.855 kg se naša na neznatne izpadne količine, ki se niso pravačasno ponovno izvaljale.

Podjetje »Djuro Djakovič« izkazuje isto sliko. Od naročenih 347.446 kg profilov, je bilo odpremljenih 334.153 kg, medtem ko zaostanek znaša 13.293 kg.

»III. Maj« Rijeka ima na 4 pogodbah zaključenih 142.321 kg profilov, od teh dobavljenih 138.080 kg in zaostanka 4.241 kg. Neznatni zaostanki v obliki 1 do 5 komadov profilov kažejo slabo zasledovanje posameznih naročil in njihove dokončne izvedbe v obratih in s tem slab odnos našega podjetja do kupcev.

2. Nešteto sličnih primerov bi lahko navedli z istimi in drugimi podjetji za pločevinske valjarne.

Drug zanimiv podatek, ki ga dobimo iz kartoteke prodajnega oddelka, je naslednji:

Medtem, ko smo za I in II kvartal v zaostanku v profilnih valjarnah za 6% in v pločevinskih za 17%, smo na račun III in IV kvartala naredili:

a) na profilnih valjarnah

za III kvartal	825.357 kg
za IV kvartal	6.181 kg
skupno do 30. 6. 52	831.538 kg

b) v pločevinskih valjarnah smo naredili

za III kvartal	6.044.693 kg
za IV kvartal	782.842 kg
kar znaša skupno:	6.827.535 kg

Večji del za III in IV kvartal narejene pločevine je resnično bil izdelan po želji kupcev. Vendar je velik del naročil za III in IV kvartal bil narejen in odposlan, ne da bi kupec o tem kaj vedel. Prodajni oddelek je bil vsled številnih reklamacij prisiljen, da prepove odpremnim oddelkom pošiljati material za III in IV kvartal brez predhodnega pristanka kupcev. To pomeni, da so obrati samovoljno menjali proizvodni program, bodisi zaradi pomanjkanja vložka, bodisi zaradi pomanjkanja osnovne proizvodne discipliniranosti. V vsakem slučaju je to ponoven dokaz slabih odnosov napram naročilom in naročnikom.

Močan vzrok slabe realizacije je izredna proizvodnja (škarta) izmečka. Na profilnih valjarnah se je dogodilo, da je na pogodbo 10245 iz prvega polletja moral biti profil $\varnothing$ 22 in 25 v skupni količini 22.500 kg trikrat valjan. Ker je tudi tretjič mesto dobrega materiala izpadel škart, znaša skupna izguba 66.000 kg, računano povprečno 100.— din na kg, v vrednosti 6.600.000.— din.

V zvezi s preходом na nov način trgovine so se poostrele in pomnožile reklamacije. Mnoge od reklamacij bi bile nepotrebne in nemogoče, če bi se odnos do dela, naročil in kupcev v osnovi spremenil.

POSLEDICE

neizdobav naročenih količin materiala:

1. za kupca:

a) Veliki objekti, bodisi investicijski, bodisi proizvodni, ležijo mesece in včasih tudi leto dni nedokončani zaradi pomanjkanja enega ali dveh komadov pločevine, profilov itd. Tako ima n. pr. Brodogradnja (Brodogradilište Pula in »3. maj« Rijeka), po naši krivdi zaradi nedostave dveh do pet komadov brodske pločevine, nedokončanih cca 10 večjih plovnih objektov.

Radi slabe dostave kotlarske pločevine sta prišla v kritično stanje dva ključna objekta in sicer Hidrocentrala v Jablanici in Mavrovem. Če upoštevamo, da je naša država in s tem delovno ljudstvo vložilo milijardne zneske v ključne investicije tako globokega pomena za naše celokupno gospodarstvo, kot sta to ravno omenjeni hidrocentrali, upravičeno smatramo, da je brezbržnost napram naročilom tako bistvenega pomena in zadrževanje rednega poteka na teh delih zaradi neznatnih neizdobav s strani našega podjetja vredno obsojanja.

Podjetje »Franc Leskošek« proizvaja konstrukcije za mnoge ključne objekte. Radi neizdobave nekaj komadov lamel, stoji nedokončanih za skoro 500 ton pri »Franc Leskošku« naročenih konstrukcij.

b) Podjetja imajo z nedokončanimi objekti vezana ogromna obratna sredstva. Država ima s tem veliko škodo, ker se razpoložljivi krediti uporabljajo neproduktivno, namesto, da bi bili plodno vloženi v živo efektivno proizvodnjo.

c) V proizvodnem programu velikih podjetij, kot so »3. maj«, »Djuro Djakovič«, »Franc Leskošek«, »Rade Končar« itd. se ruši proizvodni program. Zadržuje se realizacija in s tem povzroča neustvarjanje plačilnega fonda. Tako nastaja splošno nezaupanje v naš gospodarski sistem, kar ima lahko dalekosežne politične in ekonomske posledice.

2. Za naše podjetje samo:

a) Arbitraže so nujna posledica proizvodne nediscipline in malomarnega odnosa do naročil. Čeprav so v letošnjem letu arbitraže manj številne kot lansko leto, so zato pomembnejše, ker so bile vložene v glavnem od velikih podjetij, važnih za razvoj našega celokupnega narodnega gospodarstva.

b) Nekompletna izdoba naročil, povzroča nezaupanje kupca v solidnost našega podjetja. Po izjavah mnogih od njih, so se morali mnogokrat obratovati za manjkajoče količine materiala na druga podjetja. Ker se prihodnje leto organizirajo po vsej državi skladišča inozemskih tvrdk, ki bodo nudila material promptno, verjetno po istih cenah, kot naše podjetje, obstoji nevarnost, da bomo zaradi take proizvodne nediscipliniranosti utrpeli izgubo na tržišču in kupce odvajali na uvozna podjetja.

c) Urgence, reklamacije, intervencije, imajo za posledico povečanje administracije v našem podjetju. Kakor arbitraže, tako tudi urgence vplivajo neugodno na odnos kupcev do našega podjetja.

d) Proizvodni »repi« so navadno posledica pogošene proizvodnje. Z njimi nastopa tako za obrat, kot za celokupno podjetje navadno materialna škoda. Nezasledovanje proizvodnih »repov« ima istočasno

za posledice nezainteresiranost na nastalem škartu. Številne reklamacije pričajo, da se tako škartu, kot tudi v splošnem kvaliteti proizvodnje posveča premalo pažnje.

POTREBNI UKREPI

za odstranitev škodljivih posledic proizvodne nediscipliniranosti

1. Priprava dela bi morala slediti produkciji in njenem uspehu od sestave programa preko posameznih delovnih faz do predaje gotovih izdelkov v skladišče. Vsako spreminjanje delovnega programa bi morala v okviru tehn. sektorja zasledovati, prodajnemu odd. pa javiti v svrhu obveščanja kupcev. Iz lastne iniciative bi referenti priprave dela morali ugotovljene izpade na produkciji tekoče vnašati v naslednje proizvodne programe.

2. Dolžnost mojstrov od martinarne preko prog do adjustaže, bi morali biti, da se strogo držijo proizvodnega programa. V sodelovanju z zastopniki tehn. kontrole in priprave dela, bi morali tekoče ugotavljati vsak izpad produkcije in ga nadomeščati, z vključitvijo izpadlih količin, ponovno v program dela.

3. OTK bi moral poostriiti ažurnost svojih kvalitetnih kontrolorjev, tako da bi se med samim valjanjem, vlivanjem odn. adjustiranjem, vršila stroga kontrola. Tekoče bi se morale ugotavljati površinske in skrite kvalitetne napake, bodisi na progi ali v laboratoriju. Tekočim probam iz profilne valjarne in martinarne bi se morala v okviru laboratorija zagotoviti prioriteta.

4. Že v martinarni bi morali mojstri paziti na kvaliteto pri vlivanju. Kvalitetna kontrola bi se morala poostriiti.

5. O nastalem škartu bi morali voditi strogo evidenco sledeči oddelki: OTK, priprava dela, dispečer v obratu. Dolžnost dispečerja bi morala biti, da dnevno vodi spisek nastalega škarta, o njem količinsko obveščati pripravo dela in s kopijo prodajni oddelk. Priprava dela bi morala nastali škart prioriteto stavljati v program. Prodajni oddelk pa kupce o zakasnitvi dobave obveščati.

6. Pri probnem valjanju bi se morala doseči večja pažnja, prvenstveno pri naročilih tistih podjetij, ki delajo za ključne objekte, ali so odločilnega pomena za naše gospodarstvo.

7. Finalni obrat bi moral brezpogojno zasledovati proizvodni proces, skozi katerega poteka njegov polfabrikat. Tako bi n. pr. valjarne morale sodelovati najtesneje z martinarno že pri samem odlivanju materiala za brodsko odn. kotlovsko pločevino. Varilna žica bi morala slediti proizvodnemu procesu pri odlivanju za njih potrebnih ingotov. V primeru odlivanja »Savice« ingotov pa posvetiti posebno skrb postavljanju jeder.

8. Od vsakega delavca pa se pričakuje, da bo vložil na svojem delovnem mestu svoj maksimum proizvodnje, ker kvaliteta in uspeh zavisita od vsake faze proizvodnega procesa.

POROČILO SEKRETARIATA ZA DOBO 7 MESECEV 1952. L.

Z reorganizacijami, ekonomskimi in upravnimi, v vsedržavnem smislu, lahko ugotavljamo pozitivne tendence tudi v našem podjetju. Predvsem dobiva delo stalne oblike, ustaljuje se delovna sila, zmanjšujejo se izostanki dela itd. Seveda pa se je s samostojnim upravljanjem podjetja zaostri la tudi kontrola dela in discipline, s tem pa tudi zasledovanje in kaznovanje raznih kazenskih in disciplinskih prekrškov. Prav v tem smo preje opazili neke stalne oblike, lahko rečem birokratske, dočim se danes razpravlja in kaznuje vsak primer psihološko ter se s tem skuša doseči predvsem poboljšanje dotičnega in pozitiven vpliv na okolico.

POROČILO ODKRITIH IN PREPREČENIH TATVIN

Januar	5 tatvin v skupni vred.	127.860.- din
Februar	6 tatvin v skupni vred.	71.141.- din
Marec	6 tatvin v skupni vred.	56.611.- din
April	11 tatvin v skupni vred.	31.240.- din
Maj	3 tatvine v skupni vred.	10.135.- din
Junij	4 tatvine v skupni vred.	11.280.- din
Julij	7 tatvin v skupni vred.	95.120.- din

S k u p a j 42 tatvin v skupni vred. 403.387.- din

Personalni oddelek se je v letošnjem letu boril predvsem za ustalitev delovne sile, za zmanjšanje administrativnega kadra, čemur so v veliki meri pripomogli gospodarski ukrepi. Pri vsej zaostreni personalni politiki pa opazamo še premajhno zainteresiranost obratovodstev za delovno disciplino v svojih obratih. To je predvsem razvidno iz tabele, ko nadzorna služba ugotavlja na podlagi propustnic neodpisane ure v obratih. Prav tako se iz statistike ugotavlja, da obratovodstva izdajajo propustnice premalo kritično morda vsled osebne površnosti ali pa zato, ker se boje zamere. Vsekakor lepe uspehe pa je v tem pogledu dosegla nadzorna služba če navedemo, da je bilo v januarju 1952 zamujenih ur po delavcih na dnino 584 ur in pri uslužbencih 94 ur, v mesecu juliju po so se te znižale pri delavcih na 229 ur in pri uslužbencih na 18 ur.

NEODPISANE ZAMUDE IN PROPUSTNICE

M e s e c	št. neodpis. propust.	Odsolni čas	št. neodp. zamud	Odsolni čas	Skupaj neodpis. ur
Marec	29	45.05	41	69.30	114.35
April	36	46.52	22	35.15	82.07
Maj	23	36.10	19	16.05	52.15
Junij	30	18.—	32	34.05	52.05
Julij	21	28.50	23	13.55	42.45
S k u p a j	139	174.57	137	168.50	343.47

Na dan 15. avgusta je bilo zaposlenih v podjetju skupno 5.541 delavcev, od tega 4.931 moških in 610

žensk. Uslužbencev je skupno 613, od tega moških 381 in žensk 232. Iz tega je razvidno, da se je delavski stalež tekom letošnjega leta povečal za cca 100 oseb, uslužbenski stalež pa se je ponovno znižal, čeprav je številka ista. To pa vsled tega, ker smo

tekom leta prevzeli v uslužbenski stalež predvsem še preostali del laborantov, ki so bili prej v delavskem staležu.

Iz tabele odsotnosti vidimo, da moramo predvsem zaostriti vprašanje bolovanj do 7 dni.

ZAMUDE DELAVCEV

Mesec	Število zamudnikov	Zamujene ure
Januar	378	584.12
Februar	332	623.05
Marec	225	406.20
April	180	247.45
Maj	132	164.45
Junij	179	202.35
Julij	185	229.45
Skupaj	1611 oseb	2459.27 ur zamud

ZAMUDE NAMEŠČENCEV

Mesec	Število zamudnikov	Zamujene ure
Januar	167	94.14
Februar	176	88.30
Marec	118	70.05
April	90	29.40
Maj	28	47.20
Junij	41	47.20
Julij	32	18.02
Skupaj	611 oseb	395.11 ur zamud

ODSOTNOST DELAVCEV MED SLUŽBO (PROPUSTNICE)

Mesec	Št. prop. na vlak	ur		Št. prop. na OLO voj. od.	ur		Št. prop. zaradi bolezni	ur		Št. ostalih prop.	ur		Skupaj vseh prop.	ur	
Januar	106	175.10		71	125.50		35	77.40		170	375.45		382	754.25	
Februar	84	123.30		42	89.45		21	59.40		94	248.20		241	521.15	
Marec	79	122.05		98	165.10		31	64.05		109	234.50		317	586.10	
April	51	103.20		52	103.40		25	68.10		103	195.45		231	470.55	
Maj	62	94.35		31	68.45		19	57.40		77	159.30		189	380.30	
Junij	58	88.—		75	100.10		20	42.25		76	141.30		229	372.05	
Julij	68	86.50		49	90.20		32	61.40		93	174.45		242	413.35	
Skupaj	508	793.30		418	743.40		183	431.20		722	1530.25		1831	3498.55	

ODSOTNOST NAMEŠČENCEV MED SLUŽBO

Mesec	V bolnico in zobno amb.	ur		Na MLO in voj. od.	ur		Službena odsotn.	ur		Ostala odsotn.	ur		Skupaj odsotn.	ur	
Januar	113	173.35		61	83.45		61	83.45		140	205.35		375	546.30	
Februar	80	129.40		27	34.25		79	81.20		197	343.20		383	588.45	
Marec	101	184.35		66	78.50		44	65.50		172	259.30		383	588.45	
April	94	143.30		36	55.45		82	86.10		110	150.25		319	435.50	
Maj	93	124.35		44	55.55		91	116.05		113	187.30		341	484.05	
Junij	104	150.25		44	56.20		105	337.25		116	178.—		369	522.10	
Julij	113	127.20		44	51.—		102	104.—		117	159.20		376	441.40	
Skupaj	698	1033.40		322	415.50		564	674.35		962	1483.40		2546	3607.45	

Nujnost te zaostritve s stalnim preverjanjem nam najlepše dokazujejo številke meseca junija, ko je bilo bolanih do 7 dni 109 oseb, v juliju pa le 13. Iz iste tabele odsotnosti pa je zlasti omembe vredno to, da se redni letni dopusti v letošnjem letu izkoriščajo popolnoma anarhično. Če je koristilo v mesecu juniju 244 oseb svoj redni letni odmor, v juliju 561,

je gotovo, da ta izpad negativno vpliva na proizvodnjo.

V letošnjem letu naš oddelek higiensko-tehnične zaščitne dela ne registrira zgolj število nesreč pač pa skuša kolikor je le mogoče ugotoviti tudi neposredne vzroke. V 7 mesecih je bilo v našem podjetju 8 smrtnih, 7 težkih in 670 lahkih nesreč, kar znaša

PREGLED POVPREČNE ZAPOSLENOSTI DELAVCEV ZA I. POLLETJE 1952

	januar	februar	marec	april	maj	junij	Skupaj	Povpreč. izraba
1 zaposlenih po normi	3.077	2.473	3.143	3.250	2.843	2.824	17.610	2.935
2. zaposlenih po času	1.165	1.794	1.142	1.127	1.144	1.315	7.687	1.281
Skupaj zaposlenih	4.242	4.267	4.285	4.377	3.987	4.139	25.297	4.216
3. bolnih do 7 dni	59	104	85	72	76	109	505	84
4. bolnih nad 7 dni	261	241	216	72	76	109	1.384	231
5. porodniški dopust	1	—	1	1	1	—	4	1
6. plačani prazniki	146	—	—	—	294	—	440	73
7. delopusti	517	488	607	539	574	667	3.392	566
8. plačani prazniki dopusti	67	114	94	184	217	244	920	153
9. % plačana odsotnost	4	3	4	7	5	2	25	4
10. zamude vlakov	8	140	1	—	—	—	149	25
11. prekinitev dela	—	—	—	1	—	—	1	—
12. neplačani dopusti	15	21	16	17	20	19	108	18
13. orožne vaje	47	26	24	57	69	81	304	51
14. izostali neopravičeno	10	18	11	9	8	9	62	10
15. zapor	7	4	3	7	10	7	38	6
Skupaj odsotnih	1.142	1.156	1.032	1.121	1.489	1.362	7.332	1.222
Skupno zaposlenih in odsotnih	5.384	5.423	5.347	5.498	5.476	5.501	32.629	5.438

11.1% na celotni stalež in 14.808 izpadlih dnin. Najvažnejši vzroki nesreč so:

neurejenost potov in prehodov v del. prostorih	16
neurejenost ročnega orodja	3
pomanjkanje in neurejenost zaščitnih naprav	15
pomanjkanje organizacije dela	2
nepredpisani in samovoljni način dela	6
neuporaba zaščitnih sredstev	9
gibanje in zadrževanje na nedovoljenem mestu	5
osebna neprevidnost	285
neprevidnost druge osebe	30
nespretnost	113
utrujenost pri delu	2
neurejena in spolzka javna pot	37
nesrečni slučaj	161
elementarna nezgoda	11

Vrsto poškodb razdelimo takole:

Opeklin 130, vrezov 161, prelomov kosti 51, ubodov 22, amputacij 1, pretres možgan 2, udarcev 214, zmečkanin 57, izvinov 34, infekcij 11, zastrupljenj s plinom 2.

Zanimiva in poučna je tudi ugotovitev, da odpade najvišji procent poškodovancev na delavce, ki so zaposleni pri podjetju manj kot 6 mesecev in se ta procent manjša čim daljša je delovna doba. Zato je tudi med poškodovanci največ nekvalificiranih in polkvalificiranih delavcev. Pri tem moram opozoriti, da ni dovolj poudariti in opozoriti novodošlega delavca samo ob sprejemu, pač pa je naloga obratovodstev in sodelavcev, da novince stalno opozarjajo na čim večjo previdnost na delovnem mestu.

Uvodoma sem naglasil, da se je v podjetju zaostriilo tudi disciplinsko in kazensko postopanje na pram krivcem. V 7 mesecih letošnjega leta izkazujemo 253 primerov discipl. prekrškov s strani delavcev in 34 primerov s strani uslužbencev. Največ primerov zlasti pri delavcih so tatvine, zaradi nedo-

NEZGODE TER IZPAD DNIN PO OBRATIH
ZA 7 MESECEV LETA 1952

Obrat	Smrtne	Težke	Lahke	skupno	Izpad dnin	Na eno nezgod.	Stalež	V % na stalež
Uprava	—	—	—	—	—	—	217	—
podjetja	—	—	—	—	—	—	—	—
Nab. odd.	3	2	9	14	363	25	140	10.-
pom. sl.	—	—	1	1	26	26	90	1.1
plavž	3	1	39	43	1048	24	307	14.-
livarna	—	—	21	21	529	25	187	11.2
meh. Jes.	—	—	20	20	266	13	375	5.3
gradbeni	—	—	12	12	542	45	266	4.5
OTK-labor.	—	—	4	4	99	24	106	3.7
ekonomija	—	—	—	—	35	—	44	—
energijski	—	—	11	11	230	20	189	5.8
martinarna	—	1	99	100	2038	20	504	19.8
elektropeč	—	—	22	22	370	16	100	22.-
opekarna	—	—	11	11	217	19	230	4.7
Jav. I	—	1	93	94	2126	22	661	14.2
Jav. II	—	—	74	74	1108	14	446	16.5
Žič. valj.	—	—	41	41	821	20	220	18.6
Meh. Jvk.	—	1	17	18	474	26	104	17.3
Jvk. IV.	—	—	9	9	113	12	44	20.4
Valj. 2400	—	—	25	25	294	11	159	15.7
jeklovlek	—	—	14	14	182	13	103	13.5
predel. obr.	—	—	38	39	621	15	438	8.9
var. žica	—	—	2	2	18	9	49	4.-
cevarna	—	—	10	10	258	25	118	8.4
elek. delav.	—	—	—	—	—	—	—	—
Jes. Jvk.	—	—	9	9	218	35	146	6.1
konstr. d.	—	—	27	27	976	36	211	12.7
promet	—	1	33	34	818	24	325	10.4
transp. odd.	1	—	20	21	712	33	154	13.6
kap. izgr.	—	—	1	1	27	27	50	2.-
garaža	1	—	3	4	17	5	25	12.-
Skupno	8	7	670	686	14808	21	6134	11.1

voljenih del za sebe, neupravičeni izostanki, zamujanje dnin, prihajanje na delo v vinjenem stanju in neizvrševanje službenih nalog, kar zadeva predvsem uslužbence. Vsekakor je porazen predvsem pojav tatvin, saj je v 7 mesecih bilo odkritih in preprečenih več večjih tatvin. Analiza ljudi nam pove, da so to predvsem alkohol in nemoralnemu življenju podvrženi ljudje. Pri tem bi poudaril, da se opaža iz vseh disciplinskih primerov stari duh, ko delavec ni delal za sebe in skupnost, temveč za kapitalista, lastnika delovne sile in podjetja. Čudno je le to, da vse te nepravilnosti ugotavlja le nadzorna služba s svojimi organi, dočim tega ne vidijo niti obratovodstva niti sodelavci. Na tem mestu poudarjam in opozarjam, da bomo predvsem pri nedovoljenih delih za sebe uvajali disciplinske postopke tudi proti odgovornim osebam v obratih.

Glede na novi gospodarski in finančni sistem ugotavljamo povišanje arbitražnih sporov, katerih je bilo v 7 mesecih 132, od tega nastopamo v 66 primerih kot tožeča stranka. Po vrednosti smo bili toženi za 45,267.739 din, tožimo pa za 95,414.762 din. V prejšnjih letih je bilo naših tožb malo, kar danes ni več primer, zlasti zaradi ažurnosti v naši finančni službi. Iz sklepov arbitražnih sodišč ugotavljamo, da so naši uslužbenci pri sklepanju pogodb premalo vestni in natančni, saj je v slučaju spora merodajno le besedilo pogodbe, ne pa različne klavzule na fakturah. Če samo pogledamo tožene vrednosti, ki jih včasih ni bilo, pa ugotavljamo, da bi te morale biti še neprimerno višje, če ne bi bili prevzemalci materiala pri prevzemanju površni zlasti glede reklamacijskih rokov. Kot primer takšnega poslovanja naj navedemo tožbo proti Železarni Smederevo, kjer je vprašanje ali bo spor v vrednosti 16 milijonov din rešen v našo korist ali ne. Prav tako pa je kljub neštetim opozorilom dokumentacija obratovodstev in oddelkov, ki jo dajejo naši pravni službi, netočna ali celo neresnična, vsled česar so naši zagovori često zelo dvomljivi. Proti takim kršilec bomo uvajali disciplinske postopke in jih najstrožje kaznovali.

Zunanji obrati našega podjetja so se skrčili, ker je bila likvidirana ekonomija. Likvidacijska komisija je svojo nalogo v roku in v redu izvršila. Ostala sta tako pri podjetju še še komunalni oddelek in služba delavske preskrbe. Glede teh dveh obratov lahko ugotavljam neurejenost, brezbriznost in neodgovornost za delovnega človeka, pa naj bo to v samskih domovih ali menzah. Za ugotavljanje nepravilnosti je bila imenovana komisija, ki je v vseh domovih in kazini ugotovila manjke živil, neažurnost materialnih kartotek in dnevnih obračunov obrokov hrane. Po domovih se ne vodijo v redu inventarne zadolžitve, spiski stanovalcev, dovolj se ne skrbi za red, disciplino in čistočo. Tudi analiza obrokov hrane, ki jih je izvršil Higijenski zavod v Ljubljani nam pove, da je hrana po kalorični vrednosti preslaba, prav tako pa tudi po okusu in pripravi. To so le grobe ugotovitve. Vsem pa je znana potreba delovnega človeka v restavraciji »Kazina«, kjer je kljub najmodernejši in najsodobnejši ureditvi enaka najprimitivnejšemu gostinskemu obratu. Če vse to analiziramo ugotavljam:

1. premajhno skrb vodečih uslužbencev,
2. pomanjkanje kontrole,
3. nedajanje nalog in kritike,
4. nesposobnost in malomarnost v vršenju službenih dolžnosti,
5. familiarnost.

Na podlagi gornjih ugotovitev ima komisija, ki je pregledala poslovanje samskih domov in služba delavske preskrbe nalogo izdelati predlog izločitve menz in restavracije »Kazine« z zakupnimi pogoji.

Ob zaključku je tov. direktor podal še izčrpno finančno poročilo iz katerega je bilo v glavnem razvidno zakaj nam banka ne izplača ustvarjenega dobička. V glavnem gre pri tem za prevelike zaloge, ki so marsikje visoko nad normativom in za zaostanek v zunanjih fakturah. Komisija, ki se je nekaj dni mudila pri nas, je tudi imela nalogo, da uredi vsa ta vprašanja in obdela naše poslovanje, člani DS pa so bili zadolženi, da se spoznajo z vsemi temi problemi, tako, da jih bodo znali tolmačiti v svojih obratih.

Poročilo tov. glavnega direktorja je podprl s svojimi dodatki še UO, ki so v glavnem razvidni v sklepih DS.

Sledila je diskusija, ki je obravnavala vse te probleme in nakazala pomembnost komercialne plati podjetja in upoštevanje zahtev kupca in trga; poleg tega pa tudi važnost zainteresiranosti slehernega člana našega kolektiva na čim boljši kvaliteti proizvodnje in odstranjevanju vseh napak.

Ob koncu so bili sprejeti sledeči

SKLEPI

1. Upravni odbor naj analizira normative delovne sile po obratih.
2. Na prihodnjem zasedanju Delavskega sveta poda Upravni odbor poročilo o obračunu po novem akordnem ceniku za mesec avgust.
3. Po predhodnem popravku normativa potrebnih zalog za redno obratovanje, znižati obstoječe prekomerne zaloge.
4. Sprovesti najstrožjo akcijo za 100% izdobo vseh zaključnic. V to akcijo vključiti ves proizvodni in komercialni aparat.
5. Popoljšati kvaliteto naših izdelkov in tako odpraviti vse dosedanje reklamacije.
6. Pri vseh nepravilnih izdobavah po količini, asortimanu in kvaliteti, krivce najstrožje kaznovati.
7. Komercialni sektor mora rok od odpreme izdelkov do izstavitve fakture zmanjšati na dva (2) dni.
8. Upravni odbor naj izdela kalkulacije za znižanje cene žbljem.
9. Na osnovi poročil tov. direktorja na zasedanju DS naj Upravni odbor in direktor pripravita podatke za obratne sestanke, ki naj jih izvedejo člani DS in obratovodje.

Povečajmo delovno varnost in skrb za delovnega človeka

Ves mesec september je posvečen higiensko-tehnični zaščiti dela in skrbi za delovnega človeka. Tudi našo Železarno v tem mesecu čakajo velike in odgovorne naloge, ki jih mora našim partijskim in sindikalnim organizacijam ter upravnim in tehničnim vodstvom pomagati reševati tudi vsak član našega delovnega kolektiva, tako v interesu celotnega kolektiva, vse naše socialistične skupnosti, kakor tudi v interesu samega sebe. Pretežni del našega podjetja, ki smo ga podedovali po kapitalistih še vedno priča s svojimi neurejenimi, delu neprimernimi, zdravju škodljivimi in nevarnimi napravami, prostori in delovnimi mesti o izkoriščanju delovnega človeka v kapitalizmu. Kapitalist je skrbel za varnost in zdravje delavca samo toliko, kolikor je bilo potrebno, da niso prišli v nevarnost njegovi ogromni profiti. Socialistična načela naše nove družbene stvarnosti, ki jo je izbojeval prav naš delavski razred, ki danes tudi največ doprinaša k izgradnji socializma, pa zahtevajo drugačen odnos do delovnega človeka. Njegova delovna varnost mora biti naša prva skrb, tako v interesu poedinca, kakor nas vseh in nazadnje tudi v interesu same ideje naprednejše, pravičnejše in lepše družbe — socializma.

V preteklem letu je bilo v LR Sloveniji samo v industriji 45.000 nesreč. Če računamo, da je vsaka nesreča onesposobila delavca samo za en dan (v resnici pa je povprečje znatno večje) in da ustvari delavec dnevno vrednost 1000 din, potem dobimo materialno škodo 450 milijonov dinarjev samo pri proizvodnji. Če k temu računamo še izdatke zdravniške pomoči in nege ter socialnega zavarovanja, potem je število vsaj še enkrat večje. Prav je, da se ob teh številkah zamislimo in predočimo ogromno škodo, ki jo utrpí vsa naša skupnost zaradi slabo urejenih, neprimernih in škodljivih delovnih prostorov in mest, pa tudi zaradi neprevidnosti, malomarnosti in nediscipline poedincev. Zato je dolžnost slehernega delovnega člana, da čim uspešneje sodeluje v mesecu higiensko-tehnične zaščite dela in skrbi za delovnega človeka!

Mesec higiensko-tehnične zaščite dela ima namen, da se v tem pogledu izvrši široka in smotrna akcija, ki bo na eni strani pokazala na vse nedostatke in pomanjkljivosti v higiensko-tehnični zaščiti dela, na drugi strani pa bo nakazala vse probleme in perspektive za doseg stalne in poglobljene skrbi za delovnega človeka, njegovo zdravje in boljše življenje ter s tem za čimprejšnjo uresničitev ideje socializma in naše lepše bodočnosti. Na nas kot upravljalcih podjetja leži skrb in tudi odgovornost, da bomo v mesecu higiensko-tehnične zaščite dela odstranili vse nedostatke, ki hrome našo delovno sposobnost, onesrečujejo delovne ljudi in povzročajo škodo naši proizvodnji in celotnemu gospodarstvu. Število nesreč in obolenj moramo znižati na minimum in resnična skrb za delovne ljudi naj bo nova vsebina borbe za zmago socializma.

Veliki železarski kolektiv daje dober vsakdanji kruh tisočem in tisočem plavžarjem, martinarjem, valjavcem in drugim delavcem-kovinarjem.

Naša skupna in velika skrb je, da ustvarimo pogoje, da ta kruh ne bo črn, grenak in rezan z mačehovsko roko! Zato moramo skupaj, kolektivno z vso zmogljivostjo in veliko mero dobre volje odstranjevati napake in pomanjkljivosti, ki bi utegnile kvarno vplivati in zavirati naš pospešen razvoj in polet osamosvojitve naše industrije in izgradnje socialističnega gospodarstva.

Številne obratne poškodbe in nesreče, ki se iz dneva v dan množe v naše delovnem kolektivu, bistveno slabe našo zmogljivost in nam odrekajo pozitivnost in konstruktivni polet k zaželjeni popolnosti. Obratne poškodbe in nesreče resno in v preveliki meri ogrožajo stalno srečo, zdravje in celo življenje našega delovnega človeka. V veliki meri slabe in hrome našo gospodarsko moč in nam zavirajo tisti napredek, h kateremu vsi stremimo. Zadnji čas, velika socialna in gospodarska nujnost je, da vsi kolektivno napovemo odločen boj obratnim nesrečam in jih skušamo prvenstveno preprečiti in njih število znatno zmanjšati. Zavedati se moramo v največji meri, da vsaka poškodba, nezgoda in nesreča v našem železarskem kolektivu slabi našo gospodarsko moč in zmogljivost, vsaka nezgoda povzroča izpad produkcije in izkazuje materialno škodo. Stroški, ki jih trpi vsak ponesrečenec pri delu in izdatki, ki jih mora kriti podjetje, presegajo vsako leto milijonske vsote. Zato smatramo boj proti nezgodam kot prvo kolektivno nalogo. Vsi moramo prijeti z obema rokama za delo in uspehi v dobrobit našega delovnega človeka in s tem tudi kolektiva samega ne bodo izostali. Da je to velika in nujna naloga nas vseh, nam pričajo točni podatki o nesrečah v zadnjih letih v naši železarni.

Čeprav je naše podjetje izdalo v času po osvoboditvi kar 9 varnostnih priročnikov, v katerih je jasno nakazano kako in kje se je treba pri delu varovati nesreč, poškodb in nevarnosti, smo pri vzgoji sami le malo pozitivnega dosegli. Vsak delavec, ki na novo vstopi v naš železarski kolektiv je sicer točno seznanjen z vsemi nevarnostmi obratovanja, potrebno in zaželeno bi le bilo, da bi predelavci, delovodje in tehnično odgovoren kader nenehno in vztrajneje opozarjali na nevarnosti. Posebno veliko skrb bi morali posvečati novim kadrom, ki še niso v toliki meri seznanjeni z nevarnostmi v posameznih obratih. Razveseljivo je dejstvo, da v sklopu železarne deluje zelo delaven oddelek higienske in tehnične zaščite, ki se trudi in prizadeva preprečevati in zmanjševati obratne nezgode in nesreče, kakor tudi dejstvo, da se predava na metalurški industrijski šoli in v metalurškem tehnikumu predmet varnost dela in higiena pri delu.

Na ta način dobi naš prihajajoči kader temeljito tozadevno vzgojo. Na osnovi teh dejstev in ukrepov smo kljub vsemu dosegli že vidne in razveseljive

rezultate. Socialistična izgradnja človeka in industrije pa je dialektična in ne pozna zastoja, zato moramo v tej smeri naprej in nenehno izboljševati vse delovne prijeme, mehanizirati delo na vseh delovnih mestih in čim bolj usposablјati naš delovni kader.

Vsi moramo stremeti k popolnosti in največji varnosti človeka. Nove kadre moramo pravočasno opozoriti na nevarnosti, skrbeti moramo za stalnost delavcev na delovnih mestih, vsi strokovni tečajji morajo seznanjati udeležence tečajev s pravilnimi prijemi in posegi na vsakem delovnem mestu, na vidnih mestih moramo izobesiti opozorilne lepake, vsi sodelavci kolektiva se morajo zavedati, da je lastna budnost in previdnost največja varnost, odstraniti moramo iz svoje srede delavce, ki niso previdni in prisebni na svojih delovnih mestih, ki kršijo delovno disciplino in pijani ter prekomerno utrujeni prihajajo na delo. Tehnično vodeči strokovni kader pa se mora zavedati, da je poleg naše največje naloge dosegati čim večji izplen in stalno izboljševanje kvalitete naših izdelkov, skrb za človeka in delovna varnost prvi predpogoj za napredek in zdravo rast podjetja.

Iz dosegljivih podatkov lahko zaključimo, da smo izgubili v letu 1946 radi nezgod in nesreč v obratovanju preko 17.000 dnin. Vsa naslednja leta se je število izgubljenih dnin iz leta v leto večalo in doseglo v letu 1951 23.450 dnin. Leta 1946 smo imeli v sklopu celotne železarne 7.300 nezgod, od katerih sta bili 2 smrtni. Iz tega sledi, da smo

zaradi nezgod v letu 1946 izgubili 1,5% celotne letne proizvodnje. Število nezgod se iz leta v leto množi. V zadnjih letih smo zaradi nezgod izgubili tri celotne dneve slehernega sodelavca vsega kolektiva. Te nezgode predstavljajo letno 5 milijonov izgub, ki jih mora plačati podjetje za zdravljenje, razne rente, kvare in zastoje na napravah in za nove kadre, ki nadomeste ponesrečene sodelavce. V letu 1946 smo zabeležili 2 smrtni nesreči, leta 1947 7 smrtnih slučajev, leta 1948 3 smrtne nesreče, leta 1949 6 smrtnih nesreč, leta 1950 pa celo 14 smrtnih nesreč naših sodelavcev. Leta 1951 pa so se smrtno ponesrečili 3 sodelavci. Procent nezgod in obratnih nezgod pa se iz leta v leto manjša. Od 24,8% v letu 1946 smo prišli v letu 1951 na 17%. To nam daje upanja in najboljše perspektive, da bomo s temeljito individualno vzgojo vsakega našega sodelavca znižali % nezgod na mero, ko jo imajo svetovni modernizirani in mehanizirani metalurški obrati v najbolj naprednih državah sveta, ki je 12% na stališč kolektiva. Procent smrtnih nesreč smo znižali od 0,10% v letu 1947 na 0,04% v letu 1951.

Razveseljivi doseženi rezultati nam dajejo popolno upanje, da bomo s kolektivnim načrtnim delom lahko znatno preprečili in zmanjšali število nesreč v našem kolektivu in s tem zagurali varnost našega delovnega človeka, ki je naše največje bogastvo in najbolj dragocen kapital, ki ga moramo upoštevati daleč pred kvaliteto in kvantiteto naših proizvodov.

Ž. U.

MODERNE TOPLO IN HLADNO VALJARNE

Naše podjetje zaključuje v Avstriji nabavo strojev za nove objekte hladne valjarne. Pred kratkim je odšla v Avstrijo komisija z nalogo, da se pozanimamo o stanju nabav in si je ob tej priliki ogledala nekaj podjetij težke in predelovalne industrije.

Dobili smo vtis, da je Avstrija dobila mnogo novih naprav, seveda večinoma iz ameriške pomoči in le delno iz lastnih investicij, saj nam je znano, da je bila avstrijska industrija izropana po Rusih in, da so ostale le starejše naprave, pa še te ne vse. Na splošno se je opazalo, da se industrija obnavlja in modernizira in, da se posebno pazi na proizvodnost dela in dvig standarda. Povsod pa je videti prevladovanje štednje z delovno silo in surovinami ter kolikor mogoče smotreno izkoriščanje tega, kar je na razpolago za ustvaritev vseh možnosti konkurence na svetovnem trgu. Mnogo se dela na novih metodah za pridobivanje jekla, dviganje kapacitete visokih peči itd. Gradijo se še dalje nove proge za toplo valjanje in to kontinuirna proga za profile pri Böhlerju v Kapfenbergu in kontinuirna proga za valjanje široke pločevine pri »VÖST«-Linz, vse po osnovah najnovejših metod valjanja. To, kar je bilo včeraj še teorija, se danes sprova v prakso. Tendence pri vsem tem delu je, da bi praktiku teorija postala razumljiva in pristopna.

Največji koncern težke in predelovalne industrije »ÖAMG« je v državnih rokah. Prav v tem

jeklarskem trustu Avstrije so pred nekaj meseci začele obratovati nove naprave, ki so bile dobavljene iz ZDA, to je nova kontinuirna profilna proga v Donavitzu in hladna valjarna v Krieglachu. Te naprave so le delno opremljene z dobavami iz domačih podjetij. Skušali bomo na kratko prikazati, kako take moderne naprave izgledajo, saj so za nas toliko bolj zanimive, ker gradimo tudi doma slične obrate ali pa gradnje predvidevamo.

Z izgradnjo nove kontinuirne profilne proge se je v valjarnah Donawitza proces valjanja znatno predručal in s tem tudi dvignila proizvodnja.

Celota, od bločne proge predvaljanih polfabrikatov, se mora v eni temperaturi na osmih oziroma desetih ogrojdih, ki stoje v isti osi kot valj bločne proge, izvaljati na zaželeni profil. S tem so omejili program valjanja na starih težkih in srednjih progah, pocenili proizvodnjo fabrikatom in zvišali kapacitete. Kapaciteta proge pa ni izkoriščena, ker primanjkuje jekla in obratuje proga dnevno samo na eno izmeno. Po drugi strani pa ima obratovanje na eno izmeno zopet to prednost, da odpade vsako nedeljsko delo in je za popravila vsakih 24 ur na razpolago dosti časa.

Proga je nameščena v novi dvorani železne konstrukcije, dolgi ca. 360 m in 53 m širine. Za menjavo valjev na progi služi 30 tonski žerjav razpetine 31 metrov, ostalim potrebam pa služijo na progi še

trije 10 tonski žerjavi. Na južni strani je ob strani dvorane položeno ca. 125 m normalnega tira za odvoz izvaljanega materiala.

Ta kontinuirna proga je s svojimi 10 ogrodji tako priključena na bločne proge, da preide predvaljani material od ingota na format kvadrata 220 mm ali izpod tega preseka preko valjčnic v smeri valjanja na kontinuirno novo progo, kjer je dalje prevajan.

Komanda celotne valjarniške naprave je za valjanje v posebni kabini, kjer vse delo opravlja 1 delavec in pomočnik. Komandno mesto je z radio-telefonijo zvezano z delovnimi mesti na progi za medsebojno sporazumevanje med valjanjem.

V razdalji ca. 75 m od sredine bločne proge leži središča prvega ogrodja kontinuirne valjčne proge. Proga sestoji iz naslednjih glavnih delov, če isto zasledujemo v smeri valjanja od bločne proge.

1. Odrezovalnih škarij, kjer se reže lahko 220 mm v toplem stanju. Škarje žene elektromotor z močjo 75 PS.

2. Temu sledita 2 predogrodji z valji od $\varnothing$ 24" premera in 1372 mm dolžine. Ogrodji sta gnani z elektromotorjem 1500 PS preko predležja. Elektromotor je na istosmerni tok, ki ga dobiva od 1500 KW generatorja, ki se nahaja na isti osi, kakor pogonski motor za 7000 PS celotne kontinuirne proge. Med prvim in drugim ogrođjem se nahaja krožno vodilo valjčnic (Twist Guide).

3. Nato sledi krčilno ogrođje, ki dobiva pogon od elektromotorja za 125 PS na istosmerni tok.

4. Sledita naslednji 2 ogrodji, med katerima se nahaja krožno vodilo valjčnic.

5. Tu je priključeno ponovno 1 krčilno ogrođje, katero poganja elektromotor od 125 PS na istosmerni tok.

6. Sleda 4 ogrodja, katerih vsako ima krožno vodilo valjčnic.

Za končno valjanje služi torej 6 ogrodij, ki imajo vgrajene valje od $\varnothing$ 19" in 915 mm dolžine. Prvi vtik na kontinuirni profilni progi je 160 do 222 [] mm. Iz tega profila se končno izvaljajo [] 50, 60, 70, 80, 90, 100 in 120 mm ali pa platine od 140 do 400 mm širine in 6 mm debeline (kar je spodnja meja debeline). Maksimalni presek platine je 110 $\times$ 400 mm.

Ko zapusti material kontinuirno progo prehaja pod gibljivimi škarijami (celotne škarje se premikajo po dolžini proge), ki odrezujejo v toplem stanju do maksimalno 100 [] mm. Pogon škarij se vrši s paro pritiska 8 do 10 atm.

Kapaciteta kontinuirne proge je pri izhodni brzini 3 m/sek iz osmega ogrodja ca. 125 ton na uro.

Na progi je torej možno doseči proizvodnjo do 75.000 ton mesečno.

Progo žene elektromotor s 7000 PS na istosmerni tok, ki prenese tudi preobremenitve do 17.600 KVA. Kot je že omenjeno, poganja ta elektromotor direktno preko predležja 6 ogrodij za končno valjanje in istočasno proizvaja z generatorjem od 1500 KW istosmerni električni tok, ki se porablja za pogon 2 predvaljčnih ogrodij (1500 PS) in za pogon obeh elektromotorjev od 125 PS krčilnih ogrodij.

Izvaljani material je transportiran po valjčnicah do nahaajoče vroče žage. Od žage vodijo oz. transportirajo valjčnice material do poševnih valjčnic (dolžine 14 m) in s temi na prvo hladilno postelj v smeri valjanja. K temu so priključene 33 m dolge transportne valjčnice.

Prva hladilna postelj je za izvaljane profile dolga 9 m in široka 16 m. Na enem koncu se nahaja posebni zbiralnik s tehtnico. Druga hladilna postelj je opremljena slično prvi. Tretja hladilna postelj je 12 m dolga in 15 m široka, na koncu so priključene valjčnice 32 m dolžine in škarje, ki režejo izvaljane profile v toplem stanju 50—120 [] mm.

Ob izteku je valjčnicam priključena posebna aparatura, ki poganja nakladalce za platine do 12 m dolžine. Na nivoju aparature se nahaja velika hladilna postelj s peskom, ki služi za počasno ohlajevanje materiala.

Za naš kolektiv so še bolj, kot zgoraj opisana nova valjarska proga, zanimive naprave nove hladno valjarne, ker namerava naša železarna slične naprave nabaviti za novozgrajene predelovalne obrate.

Hladno valjarna v Krieglachu je nameščena v 2 paralelnih glavnih dvorinah betonske konstrukcije dolžine 126 m in po 20 m širine. Na glavno dvorano je priključenih nekaj prizidkov. Dvorane so opremljene z 5 tonskimi žerjavi. V paralelni dvorani severno od glavne dvorane se nahaja električna podpostaja hladno valjarne in lužilnica. Prostor za lužilnico je 40 $\times$ 14 m in za podpostajo 30 $\times$ 14 m. Prostor lužilnice je opremljen s 3 tonskim žerjavom za posluževanje pri luženju.

Med glavno dvorano in lužilnico je prostor 7 $\times$ 11 m za varjenje toplo valjanih trakov. Napravo za varjenje trakov je nabavila tvrdka The Arms-Franklin Corporation ZDA, ki vari trakove po principu »Ellira«. Tu se varijo toplo valjani trakovi do 480 mm širine in 1.5 do 3 mm debeline. Z varjenjem trakov enega na drugega in povijanjem v kolobar dosežemo večjo težo posameznega kolobarja (do 1000 kg) za hladno valjanje.

(Dalje prihodnjič)

Tekmuimo v čast 6. kongresa KPJ!

PROF. FRANJO BAŠ:

Vzgojne naloge muzejev do proizvodnje

Za konkretno vzgojno delo pa bodo nadvse važni sindikati, oziroma strokovne organizacije in Ljudska tehnika. Ne samo pri organizaciji znižanih voženj za skupinske izlete v muzeje ali pri vodstvih po razstavah, kjer bodo vprav sindikati mogli zbrati kar najbolj homogene skupnosti, ki je za uspeh vodstva najbolj ugodna, pri sodelovanju občasni razstav po časovni aktualnosti, ali pri določanju časa kdaj je muzej odprt, kdaj knjižnica, temveč tudi pri metodičnih vprašanjih muzejske vzgoje, ki so danes znanstveno še prav malo preučena in kar velja marsikje tudi za muzejsko razstavo. Sindikat bi mogel po svojem članstvu ugotavljati vzgojne uspehe muzejskih obiskov, kako napreduje na pr. pri posamezniku sposobnost za opazovanje, historično znanje, razumevanje prirode, ali občutje za lepoto. Sindikat bi mogel nadalje sodelovati pri obdelavi vprašanja, komu se namenijo posamezne občasne razstave, zlasti pa pri dviganju zaupanja v muzej in pri likvidaciji mnenja, da je muzej zbirka starin, ki jih človek obišče enkrat v življenju zaradi interesantnosti. Sindikat bi ugotovil potrebo po tečajih v muzeju ali opozoril na muzej ljudsko univerzo zastran predavanj, ki uvažajo v muzejsko razstavo, oziroma njene dele, ali ki sledijo ogledom muzeja. Sindikat bi mogel sodelovati pri izboru voditeljev po muzejskih zbirkah, ker vseh vodstev strokovni muzejski nameščenci ne zmorejo, ter pomagati pri propagandi za muzej v dnevnem ter strokovnem časopisju. Praksa v širokem svetu in pri nas doma je pokazala, da z nakazanim delom v kratkem času obisk v muzeju tako naraste, da mu muzejsko osebje ni več kos. Predstavnikom delavskih svetov in strokovnih organizacij pripada iz teh materialno in vzgojno zelo važnih razlogov, tudi mesto v sosvetu ali upravnem odboru vsakega našega muzeja. Ne zaradi vpliva na notranje znanstveno ali upravno delo, temveč zaradi sodelovanja v poli-

tiki muzeja kot nazorno izobraževalne ustanove, ki ga bi varovalo pred profesionalizmom.

Za to delo je potrebno, da bo znanstveno nameščenstvo muzejev v stalnem stiku z razvojem posameznih znanosti, tako da bodo muzeji podajali dejansko podobo vsakokratnega stanja znanstvenih izsledkov. Kakor ne more informativni časopis prinašati zakasnelih novic, tako je nepravilno in aktualnosti škodljivo, če kaže posamezni muzej v razstavah zastarelo podobo znanstvenih izsledkov ali slučajnostna umetniška dela. Samo aktualna razstava je tudi vzgojna. Zato bo potreba na podoben način kakor so muzeji na prehodu 19. v 20. stoletje začeli deliti muzejske zbirke v študijske in razstavne, da sodobni nazorno izobraževalni muzej deli razstave v stalne s tipičnim gradivom in v občasne s tekočimi dognanji. Prepogosto še obstoja navada, da muzeji novo gradivo objavljajo v tisku, a ga ne vnesejo v razstave, ampak v študijske zbirke. S tem se muzej odpove vprav značaju muzeja in postane institut, če ne uporabi razstave za ponazoritev novih dognanj. Res je, da bo ob dejstvu, da rešuje vsaka razstava določeno vprašanje in mora podati tudi odgovarjajočo vsebino, treba razstavno delo tudi vrednotiti za znanstveno enakovredno govorjenemu, tiskanemu ali filmanemu in kot prosvetno še za pomembnejše. Zaradi tega tudi ni pravilno staviti muzejsko delo v isto vrsto s knjižničarskim ali arhivskim, ki ne vsebuje ponazorjevanja in je zato ožje, ker mu manjka široki izobraževalni smoter. Stik z razvojem strokovne muzejske znanosti je važno vzgojno vprašanje vprav za človeka v proizvodnji, ki zasluđu tekoče dogodke na pr. po dnevnem časopisju ali radiu in se pri njih začasno ustavi; v tem razpoloženju bi ga moglo zajeti v muzeju razstavljeno gradivo, ki je bilo v javnosti obravnavano. Poleg tega je obisk muzeja — obratno od kina — duševno naporno delo, opazovanje predmetov utruja tudi pod vodstvom; brez vodstva pa še prej ter se izpremeni v izprehod po muzeju, ki postane pri večkratni isti sliki razstav nezanimiv, neaktualen.

Važna prirodna in vzgojna zveza vsake stroke z muzeji je šolstvo. Po pregledu učnih načrtov industrijskih, strokovnih in obrtnih šol moremo ugotoviti, da so prirodozlovje, arheologija, etnografija in umetnost iz razumljivih vzrokov malo upoštevani in je zaradi tega za absolvente teh šol večina naših muzejev kabinet bolj ali manj zanimivih redkosti, do katerih jim manjka primerno razmerje. Ker sta v večini teh šol temeljna predmeta risanje in tehnologija, bi morala pač ta dva predmeta predstavljati most, ki bi vodil iz strokovnih šol v prirodozlovne in umetnostne muzeje poleg teh, predmetni učitelji, pa tudi študentska organizacija. Če to ne uspe, ostane sodelovanje s strokovno učiteljsko ali profsorsko organizacijo, da bo mogoče gojencem imenovanih šol spoznati gradivo v muzejskih razstavah, ki ga strokovne šole ne obravnavajo. Vprav mladini strokovnih šol je treba v tem posvetiti posebno pozornost, ker bo obilo absolventov prišlo po končani

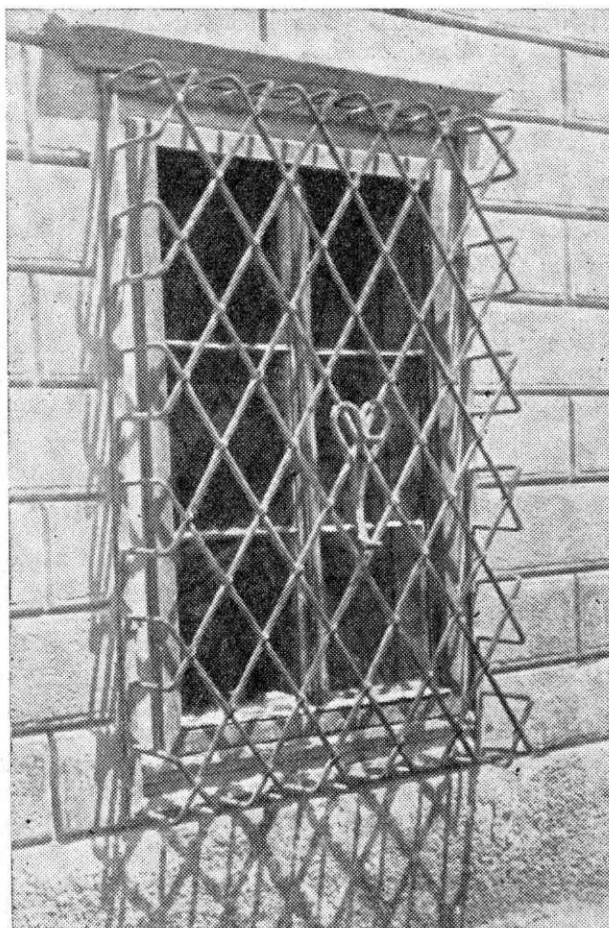
Zoisova graščina v Stari Fužini, kjer je letos ekipa jeseniškega Tehniškega muzeja preiskovala teren in zbirala gradivo

šoli v kraje brez muzejev, ne da bi doživeli vzgojno gradivo, ki je važno za obseg kulturnega obzorja tehničnega strokovnjaka v proizvodnji.

Pri splošnih težnjah današnjosti po strokovni specializaciji je posebna vzgojna naloga muzejev, da ne pospešujejo pri človeku v proizvodnji samo strokovne izobrazbe, temveč tudi drugo in da ga z njo usposablja za dožemanje življenjskih dogajanj okoli njega. Vzgojno delo muzejev terja zato teoretično, praktično in estetsko vsebino, ki jo zmorejo dati človeku v proizvodnji skupno umetnostni, prirodoslovni in tehnični muzeji. Uspehi, ki so jih dosegli muzeji in smotrne razstave za napredek in pospeševanje proizvodnje so veliki in iz muzejske zgodovine tudi znani. Malo poudarjeni pa so vplivi umetnosti ali prirodoslovja na človeško gledanje okolice, opazovanje življenja ali kulturno doživetje. Človek v proizvodnji je sprejemljiv za lepoto in prirodnost, manjka mu pa za njo razumevanje, za kar išče vzrokov v sebi samem. Navajanje na neposredno, nazorno gledanje in vrednotenje umetnin ali prirodnega pojasa razvija njegovo samozavest, razmišljanje in hotenje po nadaljnjem novem opazovanju. Še bolj kot umetnost sama je doživljanje umetnosti izraz širokega ljudskega razpoloženja in ljudske življenjske ravni in zato neposredno zvezano s človekom v proizvodnji. Prav isto je s naravo in njeno vsebino. Harmonična osebnost, ki naj sestavlja človeka v proizvodnji je tako mogoča samo s harmoničnim sodelovanjem pri strokovnem napredovanju, doživljanju lepote in razumevanju narode. Vzgojna vloga umetnostnih in prirodoslovnih muzejev pri oblikovanju kulturnega človeka v proizvodnji je zato nadvse važna.

Gotovo se bodo proti prednjemu pojmovanju vzgojnih nalog muzejev pojavili ugovori, češ da s takim delom muzeji prenehajo biti znanstvene ustanove. Na ta ugovor je treba pojasniti, da je znanstveno vsako metodično in smotno delo, pa naj bo to predavanje, tiskan spis, razstava ali tudi film. Poudarjam smotno delo zato, ker mora vsak avtor vedeti, komu je svoje delo namenil, ker ga lahko pripravi samo za določen krog, da mu bo razumljiv. Razlike med znanstvenim in poljudno znanstvenim delom ni, razlika je samo med gradivom in razpravo; in isto kot z razpravo je tudi z razstavo, za katero mora avtor natančno vedeti komu jo je namenil. Muzejsko politično delo bo na smotnosti samo pridobilo, če bo povezano z razstavami in obravnavalo vprašanja, ki jih stalne ter občasne razstave ponazarjajo ali v zvezi s tem objavljajo tudi gradivo samo. Ugotoviti moramo, da je do danes metodično najšibkejša stran muzejske publicistike v vodnikih, katalogih ali inventarjih, torej v objavah, ki so z muzejsko delovno metodo in njenimi vzgojnimi nalogami najožje povezani. Znanstveno delo muzejev mora imeti osrednji smoter v vzgojnem vplivanju na množice, s čimer bo pomen in vpliv muzejev rasel in s tem tudi učinkovitost muzejske znanstvene dejavnosti.

Pri takem delovanju imajo muzeji vso pravico, da se jih pravilno vrednoti. Kakor nosi n. pr. vsak spis ime svojega avtorja, mora podobno veljati tudi za muzejsko razstavo. Končno je treba zavarovati

Kovana okenska mreža graščine na Stari Savi

tudi naslov muzeja samo tistim ustanovam, ki delujejo znanstveno in vzgojno, ostale pa imenovati zbirke ali institute ter jih vključiti k organizacijam, ki jim po delovnem sistemu pripadajo.

Iz vsega dosedanjega obsegajo vzgojne naloge muzejev do proizvodnje:

1. Zbiranje, ohranjanje in sistematiziranje spomenikov kot virov za zgodovino naše proizvodnje, ki jih potrebujejo znanost, visoke šole in instituti za raziskovalno delo.

2. Nadaljevanje demonstracijskega pouka strokovnega šolstva v muzejskih razstavah in terenskih spomenikih z metodično in smotno vsestransko organizacijo ponazorjevanja v svrhu strokovnega dviganja kadra.

3. Uvajanje izvenstrokovnega splošnoizobraževalnega šolstva v problematiko ekonomike in proizvodnje v svrhu dviganje tehniškega kulturnega obzorja in povezave izsledkov teoretičnih znanosti z uporabnimi in s naravo.

4. Popularizacija vseh panog umetnosti in narode preko umetnostnih ter prirodoslovnih muzejev med delovnimi kolektivi v proizvodnji v svrhu širjenja splošnega kulturnega obzorja.

5. Varovati izročilo narodne osvobodilne borbe in domačijstva; na teh izročilih uporabljati vsa že uveljavljena pedagoška sredstva ter iskati nova za čim ožjo povezavo množic z muzeji, da postanejo

s predmetnim ponazorjevanjem poleg šolstva, tiska in filma nova gonilna sila izobrazbe in omike.

Za izvrševanje teh nalog je potrebno vzporedno delo vseh umetnostnih, prirodoslovnih, historičnih in tehničnih muzejev ter upoštevanje vseh navedenih muzejskih panog v pokrajinskih muzejih. Poleg tega je vključiti muzeje in spomeniško varstvo kot temelje za nazorno izobraževanje ljudstva v naš celoten vzgojni sistem, omogočiti muzejskemu naraščanju pedagoško izobrazbo in v pedagogiki upoštevati muzeje kot sodobne ustanove, ki z metodo predmetnega ponazorjevanja posredujejo izsledke znanosti in umetnosti na enakovreden način kakor stremijo za istim ciljem predavanja, knjige ali film.

Izvrševanje tega je mogoče v sodelovanju muzejev z gospodarskimi podjetji, strokovnim in splošnoizobraževalnim šolstvom, množičnimi organizacijami, tiskom, spomeniškim varstvom in ustreznimi znanstvenimi disciplinami. Uspešnost vzgojnih nalog muzejev do proizvodnje je odvisna od zainteresiranosti vseh imenovanih ustanov, medtem ko jih ena sama na pr. muzej ali podjetje ali množična organizacija zamore izvajati samo delno ali kampanjsko. Medsebojna povezava za dosego skupnih vzgojnih ciljev vodi k sodelovanju ljudstva pri muzejskih nalogah in tako tudi od muzejev kot profesionalnih ustanov k muzejski demokratizaciji.

K o n e c

Poročilo o važnih zakonih in uredbah

V dosedanjih dveh pregledih naše letošnje zakonodaje smo navedli do konca aprila pravne predpise gospodarskega in delovno upravnega značaja. V nadaljnjem bomo kronološko poročali o vseh važnejših pravnih predpisih, ki so izšli v Uradnem listu FLRJ.

Štev. 287/25 z dne 7. maja 1952: Uredba o obrestnih merah,

št. 288/25: Odredba o likvidaciji neporavnanih obveznosti, ki so nastale do 31. dec. 1951,

št. 290/25 Odredba o dovoljevanju kreditov za kupovanje industrijskega blaga,

št. 291/25 Odredba o postopku z blagom, odvzetim zaradi carinskih prekrškov in z blagom, ki obleži po preteku roka,

št. 292/25 Navodilo o kreditiranju,

št. 293/25 Navodilo k odredbi o dovoljevanju kreditov za kupovanje industrijskega blaga,

št. 296/25 Sporočilo centralne komisije za proporce družbenega plana pri Gospodarskem svetu vlade FLRJ.

Št. 298/26 z dne 9. maja 1952: Zakon o splošnem državnem zaključnem računu za l. 1950,

št. 299/26 Ukaz o nedopustnosti upravnih sporov zoper odločbe po prevedbi državnih uslužbencev za nove plače,

št. 300/26 Pravilnik o posebnem dodatku uslužbencev resora notranjih zadev,

št. 304/26 Navodilo o ustanovitvi in delu posvetovalnih odborov pri centralah in podružnicah narodne banke FLRJ,

št. 306/26 Navodilo k uredbi o postopku pri odpovedi delovnega razmerja delavcem in uslužbencem gospodarskih organizacij,

št. 307/26 Odločba o spremembi odstotkov iz 2. in 3. točke navodila o delitvi deviz, ki se dosežejo z izvozom.

Št. 311/27 z dne 14. maja 1952: Uredba o pripojitvi skladov za mehanizacijo in investicijsko graditev zadržnega kmetijstva okrajnim zvezam kmetijskih zadrug,

št. 313/27 Uredba o prejemkih delavcev in uslužbencev gospodarskih organizacij kadar niso na delu,

št. 314/27 Uredba o spremembi in dopolnitvi uredbe o prepovedi zaposlevanja ženk in mladine pri določenih delih,

št. 315/27 Odredba o odpravi odredbe o izrabi prazne vožnje tovornih motornih vozil,

št. 318/27 Pravilnik o odpiranju konsignacijskih skladišč za tuje blago in o carinskem nadzorstvu nad blagom v teh skladiščih,

št. 319/27 Odločba o ugotavljanju vrednosti in o uporabi količnikov za uvoženo blago,

št. 320/27 Odločba o pravici strelske zveze Jugoslavije, da lahko nabavlja orožje in strelivo neposredno od proizvajalnih podjetij.

Št. 324/28 z dne 21. maja 1952: Uredba o omejitvi veljavnosti uredbe po denarnem nadomestilu namesto živilskih bonov,

št. 325/28 Uredba o dopolnitvi uredbe o prijavljanju prebivališča,

št. 327/28 Odredba o olajšavah v gostinstvu med letnim dopustom,

št. 328/28 Splošno navodilo o šolanju v splošnih izobraževalnih šolah,

št. 329/28 Pravilnik o skladu državnega zavarovalnega zavoda za preventivne ne represivne ukrepe,

št. 330/28 Pravilnik o uvedbi naziva učitelja praktičnega pouka v prosv. znanstveni službi,

št. 332/28 Navodilo o povračilu (regresu) popusta od prodajnih cen za gostinske storitve in o postopku pri priznavanju olajšav med letnim dopustom,

št. 333/28 Odločba o subvenciji trgovinskim podjetjem za znižanje cen industrijskega blaga,

št. 335/28 Odločba o odobritvi ustanovitve in dela zvezi za telesno vzgojo Jugoslavije »Partizan«,

št. 336/28 Odločba o jugoslovanskih standardih za električne instalacije v zgradbah,

št. 337/28 Sporočilo centralne komisije za proporce družbenega plana pri gospodarskem svetu vlade FLRJ. (O uporabi sredstev amortizacijskega sklada).

Št. 340/29 z dne 28. maja 1952: Odločba o stopnji in osnovi za obračun prispevka za soc. zavarovanje gospodinjskih pomočnic in vajencev pri zasebnih delodajalcih.

Št. 342/30 z dne 4. junija 1952: Uredba o ustanovitvi zavodov za socialno zavarovanje in o začasnem gospodarjenju s sredstvi socialnega zavarovanja,

št. 343/30 Uredba o finančnem poslovanju po banki in o plačevanju z gotovino,

št. 347/30 Navodilo za izvajanje uredbe o delovnih knjižicah,

št. 349/30 Odločba o tarifi provizij in stroškov za bančne posle,

št. 351/30 Navodilo o dopolnitvi navodila o postopku razlastitvenih komisij pri ocenjevanju in določanju odškodnine za razlašeno premoženje,

št. 353/30 Odločba o jugoslovanskih standardih za cevi in cevne spojke.

Št. 355/31 z dne 11. junija 1952: Uredba o trgovinskih in gostinskih zbornicah,

št. 356/31 Uredba o razveljavitvi uredbe o vozniških motornih vozil,

št. 359/31 Pravilnik o odlikovanju za predvojaško vzgojo,

št. 360/31 Pravilnik o voznikih motornih vozil,

št. 363/31 Odredba o dovoljevanju kreditov za nabavo kuriva v preskrbovalni dobi 1952/53,

št. 366/31 Odločba o spremembah in dopolnitvah temeljnih razporedov kontov (kontnih planov) drž. gosp. podjetij,

št. 371/31 Odločba o jugosl. standardih za pločevino.

Št. 372/32 z dne 18. 6. 1952: Uredba o taksah v upravnih sporih,

št. 375/32 Pravilnik o položaju dodatkov v prosv. znanstveni službi,

št. 379/32 Prvo navodilo k uredbi o ustanovitvi zavodov za socialno zavarovanje in o začasnem gospodarjenju s sredstvi socialnega zavarovanja,

št. 383/32 Odločba o razpolaganju gosp. organizacij z deviznimi sredstvi,

št. 385/32 Odločba o preskrbi s kurivom,

št. 390/32 Odločba o maksimalni vrednosti delovnih sredstev, ki se v podjetjih strojne industrije lahko štejejo za droben inventar.

Št. 397/33 z dne 25. 6. 1952: Uredba o invalidskih prejemkih,

št. 398/33 Uredba o zastopništvu tujih firm.

Št. 408/34 z dne 27. 6. 1952: Uredba o tarifi prometnega davka,

št. 409/34 Uredba o davku od presežka sklada za plače,

št. 411/34 Odločba o povprečnih zaslužkih delavcev in uslužbencev v metalurških, hidrogradbenih in projektivnih podjetjih in v premogovnikih,

št. 412/34 Sporočilo centralne komisije za proporce družbenega plana pri gospodarskem svetu vlade FLRJ o elementih sklada za plače.

NOVE DELOVNE KNJIŽICE

Pomen delovne knjižice

Tisti delavci, ki imajo delovne knjižice, jim bodo te zamenjane, oni pa ki jih nimajo, bodo prejeli nove.

Nove knjižice bodo prejeli tudi uslužbenci, za katere dosednji predpisi o delovnih knjižicah niso veljali, tako, da bodo imeli vsi zaposleni enotne delovne knjižice. Brez nove delovne knjižice ne bo več mogoče sklepati delovnih razmerij.

Te knjižice bodo edini dokument, s katerim bo mogoče dokazovati prejšnje in prihodnje zaposlitve in na podlagi istih uveljavljati pravice iz delovnega razmerja, predvsem pravico do pokojnine in do drugih dajatev iz socialnega zavarovanja. V bodoče brez delovne knjižice pokojnina ne bo nikomur priznana. Zato priporočamo vsem, prvenstveno pa tistim, ki so tik pred upokojitvijo, ali radi boleznimi onemogli, da zberejo čimprej dokaze o svojih zaposlitvah, ker se bodo vsem takim delavcem in uslužbencem izdale delovne knjižice prvenstveno. Z zbiranjem dokazov o prejšnjih zaposlitvah bodo delavci in uslužbenci sami pospešili izvršitev postopka za priznanje pokojnine ali invalidnine.

Dokazila za uveljavljanje delovne dobe

Katera dokazila bodo veljala kot »veljavni dokumenti« ni mogoče izčrpno pojasniti. Po mnenju Sveta za ljudsko zdravstvo in socialno politiko vlade FLRJ se bodo jemale v postopku za priznanje delovne dobe kot veljavni dokument naslednje listine:

a) Pri delavcih in nameščencih:

uradne listine državnih, zadržnih in družbenih podjetij ali ustanov (samo tiste listine, ki so bile izdane na podlagi evidenc podjetja ali ustanove); prepis izdane delavske knjižice (samo tisti podatki o zaposlitvah, ki so zabeleženi in overjeni od podjetja oziroma od delodajalca, kjer je bil zaposlen);

izpisek iz kartoteke socialnega zavarovanja;

potrdilo o prijavi in odjavi iz socialnega zavarovanja;

plačilni nalog za plačilo prispevka za socialno zavarovanje;

odločba bivšega Pokojninskega zavoda;

legitimacija Merkurja;

potrdilo o plačnem uslužbenskem davku (do leta 1941).

Razen teh listin še lahko kot pomožna dokazila uporabljajo sindikalne knjižice (za čas, za katerega je plačana članarina), članske kartoteke delavskih organizacij (n. pr. predvojne grafične organizacije).

Potrdila privatnih delodajalcev se bodo upoštevala kot zadostna samo, če so overjena po sodišču ali po poklicnem združenju v tistem letu, ko je bilo potrdilo izdano.

b) Pri državnih uslužbencih:

listine državnih ustanov in podjetij (odločbe o postavitvi, premestitvi ali o razporedu službe);

uslužbenki listi bivše Jugoslavije (samo overjeni izpiski iz rubrike o kretanju v službi);

izpiski iz službenih evidenc, ki so overjeni po

pristojnem organu (podatki iz plačilnih seznamov, iz personalnih spisov, dosijejev itd.);

plačilne knjižice;

članstvo v uradniškem pokojninskem fondu (od

1. IV. 1931 do 6. IV. 1941);

podatki iz arhiva bivše Glavne kontrole (sedaj se hrani v Državnih arhivih v Beogradu);

izpiski iz uradnih listov (do 1941);

prej izdane uslužbenske knjižice.

Razen navedenih listin in podatkov bi se lahko kot pomožna dokazila uporabile legitimacije za znižano vožnjo državnih uslužbencev na železnici in sindikalne knjižice (samo za čas, za katerega je plačana članarina).

Posebej je treba omeniti delovne knjižice, izdane od okupatorja (na štajerskem) in delovne knjižice, izdane po osvoboditvi. Okupator je v delovne knjižice vpisoval prejšnje zaposlitve po navedbah stranke brez kakršnih koli dokazov. Zato se morejo priznati kot »veljaven dokument« samo vpisi v zaposlitvah po izdaji delovne knjižice, ki so overjeni od podjetja, oziroma delodajalca.

Isto velja tudi za vpisane zaposlitve v delovnih knjižicah, izdanih po osvoboditvi pred izdajo knjižice, v kolikor iz samega vpisa ne izhaja, da je prepisan iz starih delovnih knjižic. Komisije bodo za zaposlitve, vpisane in potrjene v delovni knjižici po osvoboditvi od zasebnih delodajalcev, zahtevale izpisek iz evidenc soc. zavarovanja, ker se dogaja, da zasebni delodajalci vpisujejo v delovno knjižico tudi take zaposlitve, ki se ne štejejo v delovno dobo ali pa so bile sploh fingirane.

Vsakdo naj prijavi za izdajo (zamenjavo) delovne knjižice priloži vse stare delovne knjižice tudi v primerih, ko so zaposlitve z ene delovne knjižice prenesene v drugo.

Ali so veljaven dokument izjave prič pred KLO o zaposlitvah, dane ob priliki zadnje prevedbe delavcev v nove nazive in zaslužke (plače)? Take izjave niso veljaven dokument. Oseba, ki je dala izjavo, mora biti zaslišana kot priča.

Vsa gornja določila veljajo smiselno tudi za izseljence-povratnike in za zaposlitve v tujini. Kdor ne bo mogel predložiti veljavnih dokumentov, bo svoje zaposlitve dokazoval z verodostojnimi pričami.

Dokazovanje delovne dobe s pričami pride v poštev šele tedaj, če delavec ali uslužbenec dokumentov resnično nima. Nesmiselno bi bilo prikrivati dokumente in dokazovati zaposlitev s pričami, ker se bo lahko primerilo, da priče ne bodo mogle verodostojno in z gotovostjo izpovedati, nasprotno pa bi se z uradnimi poizvedbami ugotovilo drugačno stanje. V tem primeru bi šla delovna doba, ki bi jo mogel delavec ali uslužbenec dokazati z listinami, v izgubo.

V podjetju so se pričele priprave za izdajo delovnih knjižic. Priprave bo izvršila posebna komisija, ki jo je imenoval Upravni odbor. Glavna naloga te komisije je, da pripravi predloge o delovni dobi, za kar bodo posebne komisije Sveta za ljudsko zdravstvo in socialno politiko izdale vsakemu delavcu in uslužbencu odločbo o priznanju delovne dobe.

Prijave za izdajo delovne knjižice bodo izpolnjevali po obratih zadolženi obratni uslužbenci, ki bodo sprejemali vse dokumente za dokazovanje delovne dobe. V kolikor delavci in uslužbenci ne bodo mogli predložiti zadostnih dokumentov, se bo to dokazovanje izvršilo s pričami.

Glede delovne dobe, ki jo zavarovanec dokaže s pričami, se mora obrniti na Okrajni zavod za socialno zavarovanje pisмено z zahtevo, da se v svrhu dokaza določene delovne dobe zaslišijo predlagane priče. V zahtevi za zasliševanje prič mora zavarovanec točno navesti poleg svojega imena in priimka, datuma rojstva, stalnega bivališča in navedbe, kje je zaposlen, naslednje podatke: delodajalca, dan, mesec in leto vstopa na delo in izstopa z dela, kakšne posle je opravljal, ter točne naslove vsaj dveh prič, ki iz lastnega znanja, ne pa po pripovedovanju drugih, vedo, da je bil zavarovanec res zaposlen pri tistem delodajalcu. Obenem mora zavarovanec obrazložiti verjetnost, da za to zaposlitev nima dokumentov, ker jih ne more dobiti ali jih je izgubil.

Posebej povdarjamo, da za zaposlitve, za katere obstoje evidence pri Republiškem zavodu za socialno zavarovanje ali pri posameznih podjetjih (uradih, zavodih), ne bo dopusten dokaz s pričami. Zavarovancem priporočamo, da svoji zahtevi za podatke o prejšnji zaposlitvi pri podjetjih priložijo pismo z znamko za odgovor. Zavarovanec naj premisli, katere priče bo predlagal. Priči mora biti znana zaposlitev iz lastnega znanja, ker je z zavarovancem skupaj delala ali hodila z njim na delo ali stanovala v tistem kraju itd. Priči mora biti znan tudi čas zaposlitve, vsaj mesec ali letni čas in leto pričetka in prenehanja zaposlitve. Stroškov za prihod na zasliševanje zavodi za socialno zavarovanje ne bodo povračali pričam. Isto velja tudi za dokazovanje s pričami za čas, prebit izven delovnega razmerja.

Delavcem in uslužbencem, ki imajo dokaz delovne dobe izvršen z zasliševanjem prič pred sodišči, ni potrebno predlagati prič v prednjem smislu.

Udeležba v NOV, internacija, izgnanstvo, ujetništvo, prisilno delo, ilegalno delo, se prizna v delovno dobo, dokazuje pa se z odločbami personalne službe in Državnega zavoda za socialno zavarovanje iz leta 1948. Kdor pa nima odločbe ali originalnih dokumentov o tem, predloži potrdilo Odseka za notranje zadeve.

Kje dobimo podatke o prejšnjih zaposlitvah

Delavci in uslužbenci, ki še nimajo verodostojnih dokumentov, dobe podatke o prejšnjih zaposlitvah pri naslednjih podjetjih in ustanovah iz evidenc, kakor sledi:

Republiški zavod za socialno zavarovanje (odsek za evidenco zavarovancev) v Ljubljani hrani deloma zelo stare evidence o zavarovanju. Ohranjene so skoro vse matične knjige in matični listi za rudarje in topilničarje (razen za premogovnik Krmelj in deloma železarno Ravne), ki so bili zavarovani pri bivših bratovskih skladnicah. Nekatere od teh knjig so stare nad 100 let. Za zasebne nameščenice, ki so bili zavarovani pri bivšem Pokojninskem za-

vodu za nameščence v Ljubljani, je ohranjena celotna evidenca od 1. jan. 1909 dalje. Ohranjena je tudi evidenca bivšega Pokojninskega (oz. provizijskega) fonda stalnega pomožnega osebja drž. prometnih ustanov, t. j. stalnih železniških delavcev, s podatki, ki segajo v nekaterih primerih celo do leta 1908 nazaj. Pri republiškem zavodu za socialno zavarovanje se hranijo tudi članske evidences raznih drugih pokojninskih skladov, ki so bili po vojni likvidirani, n. pr.: Podporni sklad Zveze grafičnih delavcev, Pokojninski sklad električne cestne železnice, Mestna delavska zavarovalnica (stalni mestni delavci), Pokojninski sklad uradništva Trboveljske premogokopne družbe, Ljubljanska kreditna banka, »Slavija«, Pokojninski sklad uslužbencev kovinarske zadrage »Plamen« v Kropi in drugi.

Za vse ostale osebe, ki so bile zavarovane po splošnih predpisih o socialnem zavarovanju delavcev, se hranijo evidences o zavarovanju najmanj od 1. IX. 1937 dalje, ko se je poleg bolniškega pričelo izvajati tudi splošno delavsko pokojninsko zavarovanje.

Tudi iz dobe okupacije so ohranjeni osebni listi za vse zavarovance, ki so bili zavarovani v Ljubljani (tako imenovana »Ljubljanska pokrajina«), v Kranju (Gorenjska z Litijo in Mežiško dolino), Szombathelyju (Prekmurje) in deloma tudi članske karte in bolniško razvidni listi (s pomanjkljivimi podatki) za zavarovance, ki so bili med okupacijo zavarovani v Mariboru (Štajerska).

Po vojni republiški zavod za socialno zavarovanje zbira in vpisuje v matične liste le podatke o trajanju že zaključenih zaposlitev, ki mu jih dostavljajo podjetja odnosno delodajalci ob izstopu zavarovanca z dela.

O zavarovanju državnih uslužbencev Zavod za socialno zavarovanje ne vodi poimenske uvedence.

Vloge za izpiske iz evidenc socialnega zavarovanja v zvezi z Uredbo o delovnih knjižicah so proste takse in jih ni treba kolkovati. Da se prihrani poština in drugi stroški, bi bilo najbolj umestno, da podjetja odnosno ustanove ali komisije pri podjetjih oziroma ustanovah zberejo in pošljejo zahteve za te izpiske hkrati (v enem pismu) za vse delavce in uslužbence, ki jim še manjkajo listine. Seveda je treba navesti za vsakega posebej točno osebne in rojstne podatke, ter približen potek zaposlitev, za katere se išče izpisek (ime in kraj delodajalca ter v kakšnem svojstvu in od kdaj do kdaj — vsaj približno — je bil zavarovanec tam zaposlen).

Tudi nekatera podjetja in ustanove imajo ohranjene zelo stare arhive in evidences o zaposlenem osebju, na primer:

Tobačna tovarna hrani matične knjige od l. 1865 dalje.

Litostroj ima kartoteko od 1946. leta dalje (od ustanovitve).

Direkcija eksploatacije železnic in njene enote hranijo sicer nepopolne evidences, nekatere so celo od leta 1912 dalje.

Piprница Vevče ima matične knjige od 1870 do 1899 in do 1914 leta dalje — deloma tudi nepopolne.

Cinkarna Celje hrani evidenčne knjige oziroma kartoteko o zaposlenih od 1911 do 1927 ter delno za čas okupacije.

Tovarna emajlirane posode Celje hrani matične knjige od leta 1894 dalje.

Železarna Štore ima vse podatke od leta 1850 dalje.

Železarna Jesenice ima vse matične knjige od leta 1871, od 1937 leta dalje ima kartoteko.

Podjetje »Kamnik« v Kamniku hrani evidenci do 30. let nazaj, vendar delno nepopolno.

»Titan« v Kamniku hrani vse podatke od leta 1910 dalje.

Tovarna upognjenega pohištva Duplica ima podatke za po vojni tam zaposlene. Vse ostalo je bilo med vojno uničeno.

»Iskra« v Kranju ima podatke od 1941 delno nepopolno.

Tiskarina v Kranju (prej Jugočeška, Jugobruna, Intex) ima evidenco zaposlenih za 5 let nazaj; samo za delavce pa kartoteko in urne knjige po posameznih obratih od ustanovitve dalje.

»Sava« (prej »Semperit«) v Kranju ima stare knjige od 1920 leta dalje.

Predilnica Litija ima evidenco od 1909 do 1924 ter od 1945 dalje, druge evidences pa so uničene.

Rudnik Velenje ima matične knjige za delavce od 1887 dalje, a za nameščence od 1945 dalje, ostalo pa je bilo v Sarajevu uničeno. — V Velenju so tudi matične knjige rudnika Stranice pri Konjicah od leta 1902 do 1946.

Usnjarna Šoštanj ima nepopolne podatke od leta 1911 dalje.

Rudnik Trbovlje hrani stare matične knjige od 1867 delno nepopolne.

Predilnica in tkalnica v Trziču (prej Glanzmann-Gassner) ima knjige od 1891, vendar nepopolne za čas od 1918—1920.

Tovarna avtomobilov Maribor ima evidenco od 1945 dalje, za čas okupacije pa le za one, ki so bili še po vojni tam zaposleni.

Mariborska tekstilna tovarna (prej Hutter) hrani nepopolno evidenco od 1926 dalje.

Rudnik in topilnica Mežica ima od 1894 dalje podatke za zavarovance bratovske skladnice.

Cementarna Anhovo hrani matično knjigo zaposlenih od 1925 dalje.

Premogovnik Laško hrani matične knjige s popolnimi podatki za rudarje od 3. II. 1881 do danes.

Pri istem podjetju se hrani tudi popolna evidenca delavcev v Rudniku Liboje od 1918 do 1938.

Ravno tako se tam hrani tudi vsa evidenca delavcev v premogovniku Pečovnik, vendar z nepopolnimi podatki od 1940—1949.

Keramična industrija Liboje hrani nepopolno evidenco za čas od 1884—1940, za dobo okupacije in od 1945 dalje.

Premogovnik Zabukovica hrani nepopolno evidenco od 1888 dalje. Pri istem podjetju hrani tudi nepopolno evidenco za bivši rudnik »Sonenberg« od 1918 dalje.

Okrajna opekarna v Ribnici hrani stare knjige od 1924 dalje s popolnimi podatki.

»Tekstilana« v Kočevju hrani kartoteko zaposlenega osebja od 1936 dalje.

Industrija perila (prej Medic Ivan) Novo mesto ima ohranjeno staro evidenco delavcev od 1933 do 1944.

Premogovnik Zagorje razpolaga s popolnimi moštvenimi knjigami od 1852 dalje.

Steklarna Hrastnik hrani knjige moštva za čas od 1908 do 1914 ter evidenco zaposlenega osebja od 1925 do 1945.

Kemična tovarna v Hrastniku ima popolno evidenco od 1932 dalje, deloma pa tudi prej.

Pri istem podjetju se hrani evidenca tudi za Apnenico Hrastnik (Stranski obrat) in sicer za čas od 1927 dalje.

Uprava Ljutomerskih opekarn v Križevcih hrani za obrat Opekarna Boreci stare evidence o zaposlenem osebju, ki so od leta 1921 do 1937 deloma pomanjkljive, od 1937 dalje pa popolne.

Obrtna zbornica za Ljubljana-mesto hrani stare evidence bivših obrtniških združenj, in sicer: registre vajencev in zapisnike v pomočniških izpitih od 1912 dalje ter kartoteko članstva iz dobe okupacije s podatki o članih delodajalcih in deloma tudi o zaposlenem osebju.

Gospodarska fakulteta v Ljubljani hrani stare evidence bivšega Gremija trgovcev za mesto Ljubljana. Te evidence vsebujejo med drugim tudi podatke o učnih dobah trgovskih vajencev v Ljubljani za čas nekako od 1924 do 1933, seznam trgovskih nastavljenecv delojemalcev za čas nekako od 1919 do 1927 ter še en starejši seznam za čas nekako od 1874 do 1924 (datumi izstopa z dela ponekod manjkajo).

Delno so ohranjene tudi evidence bivšega Združenja trgovcev za okraj Kamnik s podatki o članih — bivših trgovcih (1929 do 1941 in 1945 do 1948) ter za trgovske vajence za čas od 10. 1. 1920 do 31. 12. 1929 (začasno se ta arhiva nahaja na čuvanju pri bivšem odborniku tega združenja tov. Kovačič Ivanu v Kamniku).

Obrtna zbornica v Novem mestu hrani deloma pomanjkljive stare evidence bivših obrtniških združenj od 1898 dalje (za kovinsko, krojaško, mizarsko, čevljarstvo stroko itd.) s podatki o učni in pomočniški dobi.

V Novem mestu se hranijo tudi še stare evidence bivšega Trgovskega gremija s podatki o zaposlitvah trgovskega osebja za čas od 1918 do 1941 in pa stare, deloma pomanjkljive evidence bivšega gostinskega združenja za čas od 1921 do 1941 (samo za vajence). Ta arhiv se začasno nahaja na čuvanju pri bivšem tajniku gremija tov. Lavrič Jožetu, N.B. v Novem mestu.

Obrtna zbornica v Ljutomeru hrani stare evidence bivših obrtniških združenj s podatki za vajence in pomočnike za čas od 1885 dalje.

Obrtna zbornica v Murski Soboti hrani evidence bivših obrtniških združenj s popolnimi podatki za čas od 1900 dalje.

Železniško podjetje za impregnacijo lesa — Hoče hrani evidenco o zaposlenem osebju od 1933 dalje.

Podjetje »Impol« — Slovenska Bistrica ima ohranjene evidence od 1925 dalje.

Minsko podjetje bivši »Francov mlin« — Maribor hrani evidenco od 1. marca 1923 dalje.

Tovarna mesnih izdelkov — Košaki — Maribor, hrani evidenco zaposlenega osebja od 1941 dalje.

Železniška delavnica — Maribor hrani evidenco zaposlenega osebja za čas od 1900 dalje.

Tovarna volnenih izdelkov in vigogne izdelkov — Maribor ima ohranjene evidence od 1933 do 1940 in od 1946 dalje.

Komisija za izdajo delovnih knjižic pri Ž. J.

SINDIKALNO GIBANJE V SVETU

Sindikalno gibanje Zapadne Nemčije po II. svetovni vojni

Ko so prve zavezniške čete dosegle Nemčijo, je takratni komandant general Eisenhower že 15. decembra 1944 objavil, da bo, »čim dovolijo prilike, nemškim delavcem dopuščeno, da se organizirajo v demokratičnih sindikatih«. »Arbeitsfront« in vse ostale nacistične organizacije so bile takoj razpuščene in sindikalne organizacije so spontano vznikovale. V splošni paniki ob zlomu nacizma, so bili sindikati prva organizacija, ki je ponovno oživila. Stari sindikalni poverjeniki in aktivisti, ki so preživeli nadzom, so se zbirali, ustvarjali sindikalne odbore in skupno z oblastjo prevzeli v prvi vrsti skrb za oskrbo vsega prebivalstva z najpotrebnejšimi dobrinami. Tako so izvršili važno socialno in ekonomsko nalogo, ki je takoj pripomogla k afirmaciji sindikalnega gibanja.

Na konferenci v Potsdamu avgusta 1945 je bilo govora tudi o čimprejšnji obnovi sindikalnega gibanja v Nemčiji, toda zavezniški se niso mogli zediniti o principu organizacije sindikata. Sovjetska zveza je zastopala centralizacijo, zahodni predstavniki pa decentralizacijo sindikalnih organizacij. Zaradi tega nespo razuma se je sindikalna aktivnost v Nemčiji razvijala brez kakršnekoli sindikalne centrale, popolnoma raz-

lično v pogledu forme in odvisnosti od vpliva in pogojev s strani vojnih okupacijskih oblasti. Ponekod so bili organizirani strokovni sindikati, drugod industrijska združenja, nekje pa splošne sindikalne organizacije. Čeprav je v pogledu načina vladaj nered in različna gledanja, je vendarle res, da do bistvenejših idejnih odklonov ni prišlo in da se je sindikalno gibanje Zapadne Nemčije začelo razvijati kot enotno gibanje. Čeprav so obstojale v Nemčiji pred Hitlerjevim režimom tri sindikalne organizacije — socialistični, krščanski in demokratsko-liberalni sindikati, — se po drugi svetovni vojni poraja enotna sindikalna organizacija, ne glede na obstoječe smeri.

Poleg enotnosti sindikalnega gibanja v celoti, je treba posebno poudariti dejstvo, da je že od samega začetka povsod sprejeto odstranjevanje razlike med delavci in nameščenci, tako, da so delavci in nameščenci enega podjetja člani iste sindikalne organizacije.

Ponovno osnovanje nemških sindikatov ni bilo lahko, tako iz političnih, kakor tudi materialnih razlogov, kajti okupacijske vojske, ki so takoj razpus tile nacistični »Arbeitsfront«, so zaplenile tudi vso njegovo imovino in sindikati so pričeli delo brez denarja, pro-

storov in ostalih materialnih sredstev. Že od samega začetka so se sindikati v svojem delovanju naslanjali v glavnem na social-demokratsko stranko, čeprav so poudarjali svojo »nevtralnost« in apolitičnost iz raznih političnih in taktičnih razlogov. Čeprav se gospodarsko življenje v začetku ni moglo širše razvijati, so sindikati že v prvih letih svojega obstoja dosegli število članstva iz leta 1932, pozneje pa ga znatno povečali. Danes je samo v Federalni republiki Nemčiji organiziranih v sindikatih več kot 6 milijonov članov. Približno isto število imajo tudi sindikati Vzhodne Nemčije. Čeprav v Vzhodni Nemčiji industrija ni tako razvita in je število prebivalcev, oziroma delavstva, znatno manjše, sta vendarle obe coni po številu članstva skoraj enaki zaradi naporov sovjetskih oblasti pri organiziranju centralističnih sindikatov, ki so jih usmerjali na razne načine v neke vrste prisilnih organizacij.

Preden so sindikalne organizacije posameznih con izvedle centralno spajanje, so v vsaki pokrajini obstojale lokalne organizacije s pokrajinskimi forumi. V ameriški, angleški in francoski coni je bilo leta 1946 9 pokrajinskih sindikalnih zvez, zasnovanih na industrijskem principu. Poleg zvez med posameznimi conami je postajala vse večja težnja k vseconski zvezi, čeprav so se temu okupacijske oblasti javno ali prikrito zoperstavljale. Pozneje je le prišlo do vseconske zveze in združenja sindikatov v okviru Zapadne Nemčije. Na iniciativo Svetovne sindikalne federacije je v novembru 1946 bila prva vseconska sindikalna konferenca vseh štirih okupacijskih področij. Že v začetku pa je bilo jasno, da skuša en del vodstva Svetovne sindikalne federacije vsiliti Nemčiji, pod krinko borbe proti nacističnim ostankom in miselnosti, sovjetski vpliv na nemške sindikate, pri tem prav nič spoštujoč samostojnost in enakopravnost nemških sindikatov.

Na prvi vseconski konferenci je bilo odločeno, da se vsaka dva meseca vrše redne konference, na katerih bi se izmenjala izkustva in pripravljalo zedinjenje vseh nemških sindikatov. Na vseh poznejših konferencah so se tudi obravnavala osnovna ekonomska in politična vprašanja Nemčije in lahko se reče, da so sindikati že od vsega začetka predstavljali enega osnovnih faktorjev za obnovo nemške države. Sredi leta 1948 je bil z ozirom na vedno večje zveze med conami osnovan Centralni sindikalni svet s sekretariatom v Frankfurtu ob Maini, v katerem so bili zastopani predstavniki treh con, a sindikati iz sovjetske cone so odbili sodelovanje. Na jesen 1949, po obvladanju prvih težkoč in naporov v organizacijskih vprašanjih, je bil v Münchenu ustanovni kongres in 1. januarja 1950 ustanovljena Zveza sindikatov Zapadne Nemčije.

Poznejši poskusi zbližanja zapadnonemških in vzhodnonemških sindikatov niso mogli roditi uspeha iz razumljivih zunanjepolitičnih razlogov, čeprav so zapadnonemški sindikati vzpostavili kontakt z Zvezo svobodnih sindikatov Nemčije in približno vsake tri mesece imeli skupne interconske konference. Zaradi globokih nasprotij v osnovnih vprašanjih je naposled opuščena ideja o združenju sindikatov Zapadne in Vzhodne Nemčije in s tem tudi prekinjene interconske konference.

STRUKTURA ZVEZE SINDIKATOV ZAPADNE NEMČIJE (DGB)*

Zveza sindikatov Zapadne Nemčije (DGB) je največja masovna organizacija, ki ji je uspelo, da združi 41% zaposlenih, to je delavcev in nameščencev v de-

lovnem razmerju. Zveza sestoji iz 16 avtonomnih industrijskih sindikatov. Poleg te sindikalne organizacije obstoji v Zapadni Nemčiji še nekoliko manjših, v glavnem brezpomembnih sindikalnih organizacij, od katerih je vredno omeniti le sindikat nemških nameščencev. Cilji te organizacije so enaki ciljem DGB in le zaradi organizacijskih vprašanj ta sindikat, ki zajema vse nameščence brez ozira na stroko, torej ne na industrijskem principu, ni vključen v Zvezo sindikatov.

Vsi sindikati včlanjeni v DGB so formirani na industrijskem principu. Vodstveni organi posameznih sindikatov so kongresi, ki so vsako drugo leto, centralni odbor s profesionalnimi in neprofesionalnimi funkcionarji, glavni odbor, ki ne sme imeti svojega sedeža pri centralnem odboru in katerega člani ne morejo biti profesionalni funkcionarji, ima pa nalogo kontrolirati delo centralnega odbora, revizijska komisija za kontrolo finančnega poslovanja, sindikalni posvetovalni odbor, ki ga sestavljajo člani centralnega odbora, predsednik glavnega odbora in revizijske komisije in vodstva okrajnih odborov z nalogo pomagati centralnemu odboru reševati posebno važne probleme, okrajni in mestni odbori, kot neposredna vodstva nižjih organizacij, v katerih predsedstvu mora biti večina neprofesionalnih funkcionarjev.

Organi Zveze sindikatov so kongres, centralni svet, ki ga sestavljajo predsednik, dva podpredsednika, 8 članov in en predstavnik od vsakega včlanjenega sindikata, sekretariat, ki ga formirajo po dva člana iz vsakega predsedstva včlanjenega sindikata in člani centralnega sveta in pokrajinski odborov, revizijska komisija, pokrajinski odbori, ki jih je 8 in imajo svoje predsedstvo, sekretariata in skupščino, okrajni in mestni sveti, katerih predsedstva volijo na skupščini delegatov. Interesantno je to, da imajo člani centralnega sveta, sekretariata in predsedniki pokrajinskih odborov na kongresu DGB samo posvetovalni glas.

Po vsem tem je Zveza sindikatov Nemčije zasnovana v glavnem na »klasičnih« organizacijskih principih z gotovimi manjšimi specifičnostmi in precej povdarjenim centralizmom.

POLITIČNE AKCIJE IN POLITIČNO STALIŠČE DGB

Čeprav so nemški sindikati uradno proklamirali »nevtralnost« v politični borbi in neodvisnost od vseh političnih strank, so vendarle v času svojega obstoja politično aktivni in nevtralnost, kot neodvisnost sta bolj formalni. Zveza sindikatov je aktivno sodelovala v vseh internih gospodarsko-političnih vprašanjih in najpogosteje obravnavala na vseh konferencah in dogovorih prav vprašanja stališča Nemčije v odnosu do mednarodne politike in ekonomije. Sindikati so vedno uradno odredili svoje stališče do osnovnih vprašanj političnega življenja države. To stališče je vedno imelo globok odmev in se tudi odražalo v politiki vlade. Pokazalo se je namreč, da je vladna koalicija nemške republike premalo močna in, da mora zato iskati zaveznikov izven koalicije. Zato je vladujoča krščansko-demokratska stranka poskušala z gotovimi ukrepi pridobiti za se sindikate, ne glede na to, da je socialdemokratska stranka bila glede istih vprašanj v opoziciji.

(Se nadaljuje.)

* DGB = Deutscher Gewerkschaftsbund

DOGODKI ZADNJIH TEDNOV

Iz proslave 22. julija Dneva vstaje

Prinašamo dva posnetka s proslave 22. julija - Dneva vstaje slovenskega naroda. Poleg številnih prireditev, slavnostne akademije in razstave, je bil posebno posrečen in zanimiv prikaz okupacije Jesenic in osvoboditve po partizanih. Na sliki vidimo partizana z odtrgano švabsko zastavo s »Komande nemškega poveljstva« pri Kovaču. Na drugi sliki pa vidimo partizanski bataljon na Poljanah. Vsa zahvala za uspelo proslavo Dneva vstaje in toplo obujanje težkih toda slavnih dni naše NOV gre agilnemu MQ ZB Jesenice.

Foto: France Torkar

JAVORNIŠKI KOVINARJI SO OBISKALI KOROŠKE SLOVENCE OB OSOJSKEM IN VRBSKEM JEZERU

Delovni kolektiv mehanične delavnice na Javorniku je pred kratkim na pobudo sind. organizacije organiziral tridnevni izlet na Slovensko Koroško. S tovarniškim avtobusom je odpotovalo 40 delavcev in delavk omenjene delavnice, da se seznani z razmerami in življenjem naših bratov in sester na Slov. Koroškem.

Prvi dan izleta so si ogledali Beljak, nato pa v slovenski vasi Malo sedlo pri Baškem jezeru priredili kulturni nastop. Slovenske narodne in partizanske pesmi so privabile na veliko Kržišnikovo posestvo številne prebivalce okoliških vasi in celo letoviščarje od Baškega jezera. Ta večer bo ostal javorniškim kovinarjem, pa tudi vsem, ki so bili zraven, v nepozabnem spominu.

Drugo jutro so se popeljali k Osojskemu jezeru, kjer so se kopali in ogledali žičnico na Gerlitz. Vsepovsod so srečevali slovenske ljudi, ki niso

pozabili kljub dolgoletnim težkim razmeram svojega materinega jezika. Pogovorili so se s starim Janezom Zvanom, ki je marsikaj skusil v svojem trdem življenju, zdaj na stara leta pa se še vedno mora udinjati kot dninar, kajti njegova pokojnina mu ne dovoljuje zasluženega počitka. Z velikim zanimanjem je poslušal resnico o novi Jugoslaviji, ki svobodno gradi svojo lepšo bodočnost, prav posebno pa se je zanimal za tovariša Tita. Zanimala ga je tudi naša socialna ureditev, ki se ji ni mogel načuditi, kar pa ni čudno, ker so upokoјenci v Goričanah in Železni kaplji sami pripovedovali, da prejema 500 šilingov pokojnine, kar predstavlja katastrofalni znesek v primerjavi z visokimi cenami osnovnih življenjskih potrebščin.

Danes je v Avstriji še precej ljudi, ki jim resnica o novi Jugoslaviji prav nič ne prija in jo zato skušajo na vse mogoče načine potvarjati. Da se pri tem poslužujejo ljudi, ki jih v Avstriji imenujejo »statenlose«, ker so brez državljanstva, ljudi, ki so z

umazano vestjo pobegnili pred svojim narodom in domovino, je jasno. Jasno pa je tudi, da se njihove pobožne želje, da bodo spet nekoč gospodarili po receptu iz predvojne kapitalistične Jugoslavije ne bodo nikoli uresničile. Tako so javorniški kovinarji lahko spoznali razmere v katerih živi naš slovenski živelj na Koroškem, pa tudi tisto obljubljenno deželo tistih, ki vsem obljubljajo, mislijo pa samo na se in katerim prenekateri mladi človek vse prerad nasede, potem pa se globoko razočara.

Izletniki so si ogledali tudi celovski velesejem, nato pa so se preko Jezerskega sedla vrnili v našo lepo Gorenjsko, trdo uverjeni o resničnosti slovenskega pregovora: povsod je lepo, a najlepše je doma. Javorniški kovinarji izročajo goreče pozdrave koroških Slovencev svobodni domovini — socialistični Jugoslaviji z željo, da bi kmalu prišel čas, ko krivične meje ne bodo več razdvajale narodov, ki bodo z ramo ob rami korakali v skupno lepšo bodočnost.

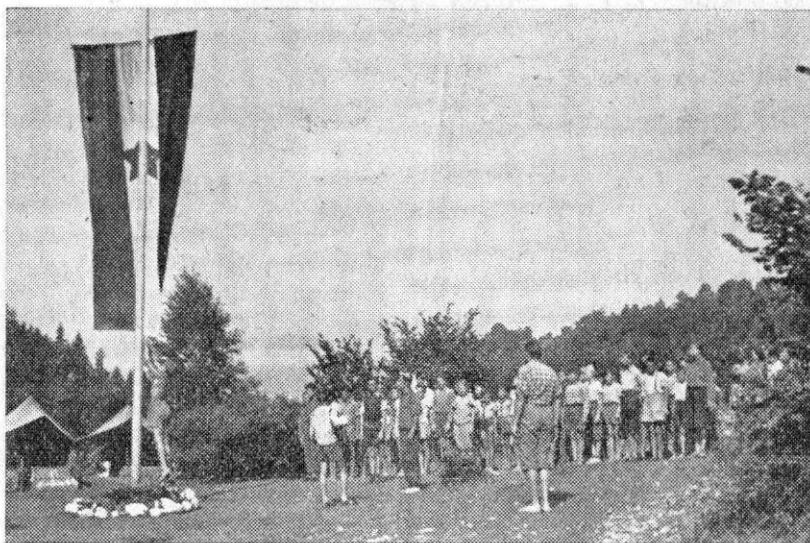
E. Ž.

Delovna disciplina je predpogoj delovne varnosti

Rod „Jeklarjev“ na taborenju

Jeseniški taborniki rodu »Jeklarjev« so v dveh izmenah taborili pod Ribnem, nekoliko nad sotočjem obeh Sav. Prinašamo nekaj slik iz njihovega življenja v taboru in sicer pri zboru ob pozdravu državne zastave, pri učenju in pri razvedrilu in športu na vodi. Tabor »Jeklarjev« je bil po zaslugi organizatorja taborništva tov. Culjkarja in profesorjev in učiteljev sijajno organiziran, vsem tabornikom pa bo ostal vedno v spominu.

Foto: France Torkar

USPEHI ORGANIZACIJE RK NA DOBRAVI

Odkar je Dobrava teritorialno priključena mestu Jesenice beležijo vse organizacije na Dobravi viden razvoj in poživitev. Tudi krajevni odbor RK je prejšnje globoko in trdo spanje zamenjal z živahnim in uspešnim delovanjem.

V nedeljo 17. VIII. je K. O. RK Dobrava priredil prsto zabavo s srečolovom, katere dobiček je namenjen za prvo pomoč najpotrebnejšim bol-

nikom. S tem je tudi Krajevni odbor RK Dobrava prvi pristopil k delu in tekmovanju za teden RK, ki bo v začetku oktobra. Prireditelji so imeli smolo, ker je močno deževalo in so morali v marsičem spremeniti program. Toda požrtvovalnost članov RK na Dobravi je premagala vse nevspečnosti in prireditve so prenesli v osnovno šolo, kjer je kljub nepredvidenim težavam nad vse lepo uspela.

Za uspešno prireditev se člani RK na Dobravi zahvaljujejo železarni Je-

senice, Kmetijski zadrugi Dobrava, Mestnim podjetjem Jesenice in vsem, ki so prispevali material za srečolov. Zahvaljujejo se tudi vsem kmetom, ki so vez material radevolje zvozili skupaj in pomagali tudi drugače pri prireditvi.

Mestni odbor RK Jesenice čestita k uspehu in poziva vse ostale odbore RK mesta Jesenice, da si vzamejo RK na Dobravi za vzgled požrtvovalnega in uspešnega dela za ustvaritev pomoči vsem najpotrebnejšim.

Ali si se že prijavil

**na proslavo 10. obletnice
Slovenskih brigad
v Dolenjskih Toplicah?**

**Če še ne,
se prijavi
takoj!**

14. IX. 1952

FIZKULTURA IN ŠPORT

Udeleženci
turnirja
na Mežaklji

IZREDNA DELAVNOST IN USPEHI JESENISKIH ŠAHISTOV

Pretekla dva meseca pomenita za jeseniške šahiste, ki so zdaj združeni v šahovskem odseku DKPD »Svobode«, izredno živahno dejavnost v kateri niso izostali tudi pomembni uspehi. Številna prvenstva, turnirji in simultanke so bili trde preizkušnje naših šahistov, ki so jih uspešno prestali in si nabrali ob njih novih moči, znanja in rutine.

Na kratko si oglejmo njihovo delo. V mesecu juliju se je zaključilo sindikalno prvenstvo Slovenije, na katerem je sodelovalo 130 moštev iz vse Slovenije. Naše železarsko šahovsko moštvo si je priborilo naprej gorenjsko prvenstvo, potem pa še prvenstvo v ljubljanskem okrožju. V dneh od 26. 8. do 28. 8. pa je bilo finalno tekmovanje za prvenstvo Slovenije, na katerem je naše moštvo ob hudi konkurenci doseglo častno in pomembno 3. mesto. To je dosedaj brezdvoma največji šahovski uspeh jeseniških železarjev.

Še pred tem je bil 20. julija v po-

častitev Dneva vstaje in 20 letnice prvega šahovskega turnirja delavskih društev »Svobode« v sindikalnem domu na Mežaklji I. šahovski brzoturnir »Svobode«. Poleg Jeseničanov so se brzoturnirja udeležili tudi šahisti iz Ljubljane, Kranja, Celja itd., med katerimi so bili tudi 3 mojstrski kandidati in več prvo- in drugo kategorikov. Prvo mesto je zasedel mojstrski kandidat ing. Slokan iz Ljubljane in prejel za nagrado lep prehodni pokal »Svobode«. Istočasno je bilo na Mežaklji odigrano tudi brzopotezno prvenstvo za Gorenjsko na katerem so zasedli prva tri mesta: 1. Misjak, 2. Štrumbl, 3. Fajon.

Prireditve na Mežaklji je zelo lepo uspela in dosegla svoj namen, saj so se udeležili številni šahisti, ki so pred dvajsetimi leti igrali na delavskem šahovskem turnirju »Svobode« v Poključki luknji.

Spomine na tiste čase je obudil partizanski borec in nositelj partizanske značke iz leta 1941 tov. Šiška iz Ljubljane.

V juliju je bila tudi simultanka

mednarodnega mojstra Matanoviča iz Beograda, ki se je na Gorenjskem pripravljajal za šahovsko olimpiado. Z našimi šahisti je igral na 32 deskah in izgubil eno partijo s Štrumblom, 8 remiziral, ostale pa odločil v svojo korist.

12. avgusta pa je prav tako na 32 deskah imel simultanko najmlajši mednarodni mojster na svetu Fuderer, ki je 9 partij remiziral, ostale pa dobil.

Zdaj se člani šahovskega odseka DKPD »Svobode« resno in z vso vnemo pripravljajo na turnir III. kategorikov za dosego II. kategorije in na mešani turnir mojstrskih kandidatov, I. in II. kategorikov na katere se bodo II. kategoriki potegovali za I. kategorijo. Ta turnir bo obenem tudi temeljit trening za srečanje z avstrijskimi moštvoma v Gradcu in Dunaju, kamor 20. septembra namerava oditi z še nekaterimi slovenskimi moštvoma, tudi naše.

Agilnim šahistom naših železarskih Jesenic želimo še nadaljnjih uspehov od vsega srca.

KULTURA IN PROSVETA

ZLET »SVOBODE« V TRBOVLJAH — VELIKA MANIFESTACIJA DELAVSKE KULTURE

Ustanavljanje delavsko prosvetnih društev »Svoboda« je v Sloveniji v polnem razmahu in danes skoraj ni industrijskega središča ali mesta, kjer ne bi imeli novoustanovljenega društva ali, da ne bi ustanovili vsaj pripravljalnega odbora z namenom, da ustanovi društvo, ki ima nalogo, da nadaljuje bor-

bene in revolucionarne tradicije predvojnih delavskih društev »Svoboda«.

Kako ogromno zanimanje vlada med delavstvom naše slovenske domovine za ustanovitev delavskega društva, nam prepričljivo dokazuje nedeljska manifestacija delavske kulture v Trbovljah. Trboveljski

rudarji so v letošnjem poletju prevzeli veliko in odgovorno nalogo. Organizirati je bilo treba zlet »Svobode«, kakršnega so organizirali pred vojno to je v letu 1935 člani predvojnih »Svobod«, zaradi česar je tuda takratna protidelavska oblast prepovedala delo takratne »Svobode«.

Ogromna množica delovnih ljudi, ki je štela 30 tisoč ljudi je z odobravanjem in zadovoljstvom potrdila, da so tovariši v Trbovljah in Zasavju svojo nalogo dokaj čestno izpolnili. Številne množice iz vseh krajev Slovenije, ki so se v nedeljo zbrale v Trbovljah, po osvoboditvi ne pomnijo tako veličastne delavske manifestacije.

Zlet »Svobode« v Trbovljah bo ostal zapisan v zgodovini razvoja delavskega gibanja v Sloveniji z velikimi rdečimi črkami. Kakor kongres, na katerem je bila ustanovljena zveza »Svobode« Slovenije, tako je tudi kulturni program na glavni dan zleta ogromen doprinos in potrdilo, da je delavski razred napravil velik korak naprej na področju kulturno-prosvetne dejavnosti.

Ustanovnega kongresa se je udeležilo okrog 400 delegatov iz vseh krajev Slovenije. Referat o pomenu ustanovitve novega delavskega kulturno-političnega društva je podal tov. Ivan Regent. V diskusiji, ki je bila zelo živahna in pomembna pa so sodelovali predstavniki našega političnega in kulturnega življenja. Kongres je nato izvolil 22 članski upravni odbor zveze in 7 članov predsedstva. Za predsednika zveze delavski društev »Svoboda« je bil z ogromnim navdušenjem in odobravanjem izvoljen

član CK KPS tov. Ivan Regent. Med najlepšimi trenutki, ki bodo ostali delegatom ustanovnega kongresa v trajnem spominu pa je predaja starih praporov »Vesne« iz Zagorja in »Svobode« iz Trbovelj, katere so člani predvojne »Svobode« ohranili nedotaknjene skozi 15 let in sicer tako, da so jih imeli zakopane pod premogom.

24. avgust je bil glavni in tudi zaključni dan zleta »Svobode« in hkrati prikaz doslej doseženih uspehov kulturno-prosvetne dejavnosti delavskega razreda.

Po slavnostnem govoru predsednika vlade LRS tov. Mihe Marinka se je začel veličastni kulturni program, kjer so sodelovali združeni in moški pevski zbori, kakor tudi 26 godb normalne in visoke uglasitve. Udeleženci zleta bodo potrdili, da takšnega kulturnega programa po osvoboditvi še ni bilo v Sloveniji. Množice izletnikov so bile prav tako navdušene nad odlično in brezhibno organizacijo zleta, kar je nedvomno v veliki meri pripomoglo k uspehu prve povojne prireditve »Svobode« v Sloveniji. Tovariši iz Trbovelj in ostalega Zasavskega revirja so se potrudili in poskrbeli za nemoten potek programa in s tem dokazali odlične organizacijske sposobnosti, ki na Jesenicah ob takšnih prilikah žal marsikdaj primanjkuje.

Trboveljski zlet »Svobode« bo v veliki meri prispeval k utrjevanju delavskih prosvetnih društev »Svobode«, kjer pa teh še nimajo, pa bo dal novih pobud za čimprejšnjo ustanovitev istih.

Edo Žagar

Uprašaj - dobiš odgovor!

Tov. M. Bulatović nam je poslal dopis z naslovom »K članku Tehnika in oslovska sila«, ki je bil objavljen v tej rubriki v 5. številu »Železarja«. V njem potrjuje vse težave vagonskega prometa od skladišča Javornik IV do krožne plošče in obratno, ki se vrši še kar z »oslovske silo«. Obenem pa je tudi dal predlog o rešitvi tega vprašanja, ki ga pa za široko diskusijo ne moremo objaviti prvič zaradi preobširnosti, drugič pa je vprašanje »oslovske sile« in vsega okoli nje le stvar Javorniku IV samega, predlog pa je zadeva referata za racionalizacijo in novotarstvo.

Tov. Bulatović naj s svojimi sodelavci in vsemi, ki so zainteresirani na rešitvi problema »oslovske sile« izdela ustrezen in primeren predlog in ga predloži bodisi referatu za racion. in novat. ali svojem obratovodstvu, s točnimi podatki o izgubi delovnega časa in ljudi ter vseh drugih težavah pri sedanjih »oslovski sili« in o prednostih in prihrankih predložene rešitve. Jasno je, da bo le skupna in široka diskusija pripomogla k pravilnemu in najboljšemu predlogu in rešitvi. Uredništvo »Železarja« pa bo z največjim veseljem sprejelo in objavljalo vse potek te akcije proti »oslovski sili« in njeni dokončni ukinitvi.

— * —

Zakaj je treba več mesecev čakati na dobavo očal, ki jih je zdravnik predpisal in se nujno potrebujejo tudi pri delu, čeprav posreduje to nabavo zavod za socialno zavarovanje?

Žagar A., Kor Bela

Pri nas še ne izdelujemo vseh preciznih leč za očala, zato smo odvisni od uvoza iz inozemstva. Ta uvoz pa stane devize, zato ne moremo nabaviti cele zaloge vsakovrstnih očalnih stekel, temveč jih naročamo po potrebi. Po drugi strani pa so potrebe pri nas po vsakovrstnih očalnih stekel zelo velike in jasno je, da zaradi tega in težav pri nabavi in kupovanju v inozemstvu ni mogoče v kratkem roku ustreči vsem, ki so novih očal potrebni. Tov. Žagar A. je čakal tako na očala skoraj 9 mesecev, pred kratkim pa jih je le dobil. Zanj ta odgovor ne pride več v poštev, velja pa naj za vse one, ki na očala še čakajo. Tudi Sindikat stalno urgira in skuša zagotoviti prednost nabave očal zlasti tistim, ki jih na svojem delovnem mestu nujno potrebujejo ali pa jim je ogrožen vid. Torej nekoliko razumevanja, malo več potrpljenja — pa se le pride do očal.

— * —

V nabiralniku je bil za to rubriko namenjen tudi dopis s podpisom Smolej Janko. Ker smo ugotovili, da je podpis samo zloraba imena tov. Smoleja Janka, ki tega dopisa ni nikoli napisal, ga ne moremo objaviti, ker je s tem resničnost dopisa pa tudi iskrenost resničnega pisca dvomljiva. Ker smo pa pripravljeni obravnavati dopis in nanj tudi odgovoriti, upamo, da se bo resnični pisec dopisa zglašil pri nas in tako popravil zlorabo podpisa.

Križanka

Vodoravno: 1. vojaška enota JLA, 4. Staro ljudstvo, ki je prebivalo na ozemlju današnje mlade države Izrael, 10. od začetka, 15. eno največjih železarskih mest v naši državi, 17. divje živali, 19. uredba, 21. je lastnost vseh sovražnikov naše socialistične domovine, 25. del elektrona, 26. predlog, 27. tabor brez obeh samoglasnikov, 28. podredni veznik, 29. dva različna soglasnika, 30. hrvaški kazalni zaimek, 32. romanski spornik, 33. osebni zaimek, 34. igralna karta, 36. trije enaki samoglasniki, 37. vzklik skorajšnemu pomembnemu političnemu dogodku in prazniku vsega našega ljudstva, 38. moško ime, 39. osebni zaimek, 40. predlog, 41. števec, 42. število, 43. osebni zaimek, 44. vrtna lopa, 46. moško ime, 48. začetni črki imena in priimka pomembnega slovenskega pisatelja, 49. želja, hotenje, 51. dva pripadnika hujšakaške politike proti Jugoslaviji v Italiji, 55. mazača, 58. razčlenitve (tujka), 59. eno izmed japonskih mest, ki je v minuli vojni bilo uničeno z atomsko bombo, 62. neham živeti, 63. pripadnik revolucionarne stranke v carski Rusiji, tudi tujka, 64. razbijača, 64. človek s podeželja.

Navpično: 1. Umetniški izdelek, 2. del voza, 3. jestvine, 4. sredstvo proti bolečinam, brez prvih dveh črk, 5. reka in mesto v Avstriji, 6. nikalnica, 7. glej 48. vodoravno, 8. skača v morju, 9. izvoljenec, 10. oblika dela odbora ali uprave, 11. letovišče na Jadranu, 12. velebnik glagola risati, 13. okrajšava za Antona, 14. izmumljena, razburjena (ljudski izraz v treh besedah), 16. neuspela, izjalovljena, 18. osebni zaimek, 20. ponovno pregledam, preizkušam (tujka), 22. pokrajina v stari Grčiji, 23. kratica za eno naših organizacij, 24. velebnik glagola majiti, 26. obljuden ($j = 1$), 30. iztisniti, 31. moško ime, 32. kralj živali, 33. kratica za notranje ministrstvo, 35. trije različni soglasniki, 36. uradni spis, 44. poškodba, tudi napad, 45. nekaterim, 47. nemški zaimek, 49. maščoba, 50. štirje enaki soglasniki, 52. nekateri, 53. dva različna soglasnika, 54. žensko ime, 55. del oblačila, 56. žensko ime (narobe), 57. ženski glas, 60. okrajšan veznik, 61. soglasnik in samoglasnik.

1		2	3		4	5	6	7	8		9		10	11	12	13	14	
		15		16							17	18						
19	20							21	22	23								24
			25				26			27			28				29	
30	31				32			33			34	35				36		
37																		
38					39			40			41					42		
43			44		45		46	47			48			49		50		
51	52				53				54			55				56		57
	58								59	60	61							
62							63									64		

FILM-KINO

MESTNI KINO JESENICE PREDVAJA

Od 3. IX. do 6. IX. angleški film »Sestrik«. Nenavadna, nekoliko kriminalna zgodba okrog dveh priletnih sester, nezakonskega sina, njegove ljubice, dediščine, umora, samomora in za nameček, vse skupaj se vrtil okrog gledališča. Film je zelo interesanten, ker v njem nastopajo pretežno najmlajše moči angleškega filma, tako celo začetniki, ki jih imamo pri nas prvič priložnost videti.

Od 7. IX. do 10. IX. angleški film »Mr. Emanuel«. Tako se piše stari dobrodušni Anglež, ki hoče pomagati dečku — nemški siroti, ki so jo vzeli v Anglijo. Z angleškim potnim listom odide v Nemčijo iskat svojo mater, toda tam spozna vso nečlovečnost nemškega nacizma. Film je bil izdelan pred vojno in velja si ga ogledati.

Od 11. IX. do 14. IX. ameriški film »Postaja Union«. Izredno napet kriminalni film, ki prikazuje lov za ugrabiteljem slepe deklice na postaji in v podzemski železnici. Dve uri razburjanja in napetosti, zato, da zmagata precizna ameriška varnostna služba in se za pridne vse dobro konča.

Od 15. IX. do 18. IX. ameriški film »Dolina orlov«. Napeta detektivska, s čisto prijetnim lovom za atomskim špijonom po severni Norveški, med Laponci, severnimi jelenti in volkovi. Za lepe strani življenja poskrbi tudi čedna Laponka in špijon je na koncu ujet.

Od 19. IX. do 23. IX. ameriška glasbena revija v barvnem filmu »Broadwayske melodije«. Eden najrazkošnejših filmov Hollywooda v zadnjih letih, sicer brez slaherne vsebine,

zato pa se kakor v snu vrtijo točke sporeda, ena lepša od druge.

Od 24. IX. do 27. IX. ameriški film »Sunset Boulevard«. Redek dogodek v ameriškem filmu. Močna, v mračnih barvah naslikana podoba hollywoodskega zakulisja in osbnih tagedij za njegovim bliščem. V glavnih vlogah zvezdi nemega filma Gloria Swanson in Erich v. Stroheim.

Od 28. IX. do 1. X. angleški film »Mož v belem«. Skromen pomivalec posode v laboratoriju neke tekstilne tovarne iznajde tkanino, ki se ne umaže in ne obrabi. Nastane strahovit zaplet, ker se kapitalisti in delavci zboje za svoj zaslužek. Duhovit, komedijski film, v katerem igra glavno vlogo znani in priljubljeni angleški igralec Alec Guinness.

KINO KOROŠKA BELA predvaja:

Od 5. IX. do 7. IX. francoski film »Človek človeku« posvečen ustanoviteljstvu mednarodnega Rdečega križa.

Od 12. IX. do 14. IX. ameriški barvni risani film »Guliverjeva potovanja«.

Od 19. IX. do 21. IX. angleški film »Zadeva Windslow«, zgodba časti in pravnistva po zgodovinskih dejstvih iz l. 1912.

Od 26. IX. do 28. IX. avstrijski film »Očarljivi goljuf«, tipična avstrijska limonada.

PRODAM

dve lončeni sobni peči ter ena kompletna vrata. Cena po dogovoru, informacije se dobijo pri vratarju valjarne Javornik ali pri štravs, Javornik, Stalingrajska 16.

Ugodno prodam dobro ohranjeno moško kolo znamke »Styria«. — Bucek Ivan, Blejska Dobrava.